Europos LIETUVIS

Nr. 18 (2356) XLIX Londonas ir Vilnius, 1995 m. balandžio 29-gegužės 5 d. Kaina 50 ct

LIETUVOS NACIONALINĖS BIBLIOTEKA

Senoviška pilis, užsienio politika ir avys

Lietuvos Prezidento patarėjo užsienio politikos klausimais ambasadoriaus Justo Vinco Paleckio įspūdžiai iš Britanijos

Algirdo Sabaliausko (ELTA) nuotr.

Didžiojoje Britanijoje Wiston House vietovėje, esančioje beveik šimtas kilometrų nuo Londono į pietus, nuo pokario laikų vyksta svarbūs diplomatų, mokslininkų, politikų susitikimai ir diskusijos užsienio politikos temomis. Pernai Wilton Park konferencijoje Europos saugumo klausimais dalyvavo Lietuvos krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius ir Prezidento patarėjas Justas Vincas Paleckis atstovavęs mūsų šaliai ir šiųmetinėje konferencijoje kartu su Lietuvos ambasados Didžiojoje Britanijoje patarėju Alvydu Medalinsku.

Pasak ambasadoriaus J.V. Paleckio, svarbios diskusijos nuo 9-os ryto iki 10-os valandos vakaro vyko senovinėje pilyje, nepaprastai gražios Anglijos gamtos prieglobstyje, Sussex´o (Sasekso) kalnų, šimtamečių medžių bei pievose besiganančių avių apsuptyje, toli nuo bet kokios civilizacijos. "Visur vyravo angliška tvarka, tradicijos. Kaip ir pernai, šiemet maloniai nustebino oficiali ir kartu šilta, draugiška atsisveikinimo vakarienė su tradiciniais tostais už Anglijos Karalienę, už vadovus valstybių, kurių atstovai dalyvavo konferencijoje. Buvo malonu, jog Wilton Park susirinkę žmonės žiūrėjo į Lietuvą jau kaip į asocijuotą Europos Sąjungos narę, nes iki sutarties pasirašymo gegužės 29 d. buvo likę pusantro mėnesio", pasidalino įspūdžiais Prezidento patarėjas.

NATO pareigūnas Baltijos valstybių nenudžiugino

Konferencijoje susitarta neskelbti spaudai apie ką buvo diskutuota, bet ambasadorius Justas Vincas Paleckis išskyrė keletą svarbiausių momentų.

"Konferencijoje Vyšehrado valstybės dar kartą pabrėžė savo atkaklų ir nepalaužiamą norą tapti NATO narėmis. Antra vertus, visų tų valstybių atstovai pabrėžė norą turėti gerus, draugiškus santykius su Rusija, sakydami, jog ėjimas į NATO nėra žingsnis prieš Rusiją. Švedijos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Mats Karlson perskaitė labai įdomų pranešimą, charakterizuodamas kiekvieną Vidurio Europos šalį, einančią į Europos Sąjungą. Jis išskyrė du itin svarbius aspektus: protingos socialinės politikos vykdymo būtinumą šiose šalyse ir kovą su korupcija, kuri tampa tarptautine problema, ypač Centrinėje Europoje.

Aukšto rango NATO pareigūnas, kurio pavardės nenoriu minėti, savo pranešime nelabai nudžiugino Baltijos valstybes. Jo nuomone, jos, švelniai tariant, neturi gerų galimybių tapti NATO narėmis. Žinoma, buvo pasiginčyta su NATO pareigūnu, tačiau jis dar kartą pabrėžė tą mintį, kurią labai dažnai išsako ir kiti Vakarų atstovai, - dialogo su Rusija, susitaikymo ir gerų santykių su ja būtinumo. Mes, Baltijos šalių atstovai, akcentavome, jog susitaikymas ir dialogas su Rusija būtų realesnis ir turintis didesnį pagrindą, jei mes būtumėm NATO ir, be abejo, Europos Sąjungos nariai", - pasakojo Justas Vincas Paleckis

Be Wilton Parko konferencijos, Lietuvos Prezidento patarėjas turėjo keletą susitikimų Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministerijoje Londone, bendravo su tos šalies diplomatais, atsakingais už saugumo politiką Europoje, buvo susitikęs su Jungtinės Karalystės užsienio reikalų ministerijos Vidurio Europos departamento vedėju N. Torp.

Justas Vincas Paleckis apsilankė ir Lietuvos ambasadoje Londone, susitiko su jos darbuotojais ir ambasadoriumi Raimundu Rajecku. "Jaučiu, jog ambasados kolektyvas jau gyvena aktyvaus diplomatinio darbo ritmu, suburtas platus pažįstamų ratas, ten gerai žinomos Anglijos, dvišalių santykių, Europos saugumo problemos. Man susidarė labai neblogas įspūdis apie Lietuvos ambasados

Nukelta į 6 psl.

DBL S-gos 47-asis metinis suvažiavimas Londone

Registruojami balsai. Mandatų komisijos pirmininkas J. Černis ir B. Levinskienė. Dešinėje - DBLS Sodybos skyriaus pirmininkas A. Klimas.

Balandžio 22-23 dienomis Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos metinis suvažiavimas Londone žadėjo būti triukšmingas. Prieš jį girdėjosi nepasitenkinimo buvusiomis DBLS ir Lietuvių Namų B-vės direkcijomis. Savo rezoliuciją DBL S-gos Londono centrinis skyrius net paskelbė: atsistatydinkite visi, o jei ne, tai mes jus išmesime. Neatsiliko, žinoma, ir Londono pirmasis skyrius, rezoliucija reikalavęs, kad išrinktieji direktoriais neužsiliktų ir būtų renkami kasmet. Daugiausia DBLS ir LNB direktoriai buvo kaltinami neveikla, kurios pasėkoje pradėjo griūti Londone esantieji Lietuvių namai ir atsirado daug kitų blogybių.

Suvažiavimo pirmąją dieną, šeštadienį, Londone oras buvo niūrus, pamažėl lijo. Iš po lietsargių kyšančiais rūsčiais veidais rinkosi DBL S-gos skyrių atstovai.

Atvyko ir JE Lietuvos Respublikos ambasadorius Raimondas Rajeckas. Jis pasveikino suvažiavimą Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko vardu. Kitos dienos posėdyje ambasadorius asmeniškai atsiprašė vietos lietuvių, kad per 5 metus Lietuva nesugebėjo išspręsti jų pilietybės problemos. R. Rajeckas pažymėjo, kad po to, kai Prezidentas sudarė specialią komisiją pilietybės klausimams ir į ją įtraukė lietuvių bendruomenių užsienyje atstovus, galima tikėtis skubesnio problemos sprendimo. Jis taip pat pasakė, kad jaučia poreikį bendrauti su Didžiosios Britanijos lietuvių sąjunga ir tai laiko antrąja ambasados diplomatine funkcija. Šis R. Rajecko pareiškimas plačiai buvo paminėtas Lietuvos periodinėje spaudoje. Apie ambasadoriaus kalbą DBL S-gos suvažiavime pranešė ir Daiva Česnulevičiūtė "Laisvosios Europos" radijo laidoje. Pasak jos, ambasadorius R. Rajeckas pareiškė, kad iš Lietuvos į Londoną atvykę žmonės, kurie apsigyveno Lietuvių namuose ir prašo politinio prieglobsčio, kompromituoja Lietuvą. Ambasadorius teigė, kad nemaža dalis šio kontingento apsistoja Lietuvių namuose, ir jis nesupranta, kodėl šie žmonės randa ten vietą. Ambasadoriaus nuomone, būtų daug geriau Lietuvių namus pertvarkyti ir juose galėtų trumpam laikui apsigyventi tarnybos tikslais į Londoną atvykstantys Lietuvos pareigūnai ar biznio žmonės. R. Rajecko žodžiai buvo palydėti pritarimo šūksniais. Didžiosios Britanijos lietuviai jau seniai svarsto, ką daryti su į visokias bėdas patenkančiais tautiečiais iš Lietuvos. Jeigu prieš trejetą metų Londono tvarkos saugotojų apsilankymas Lietuvių namuose buvo metų įvykis, tai šiandien jų apsilankymas čia nieko jau nestebina. Antai D. Česnulevičiūtė pranešė, kad policininkas pasirodė Lietuvių namuose ir suvažiavimo dieną, uždėdamas

Nukelta į 5 psl.

Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje R. Rajeckas (dešinėje) ir DBLS suvažiavimo dalyvis J.Zokas.

Sveikinimai

1. Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos (DBLS) suvažiavimas, sukakus 5 metams nuo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bei parafavus Lietuvos sutartį su Europos Sąjunga dėl asocijuotos narystės, sveikina Lietuvos Respublikos Prezidentą, Vyriausybę ir Seimą, linki jiems sėkmės bei ištvermės tampriau susiejant mūsų kraštą su Vakarų Europos struktūromis.

2. DBLS suvažiavimas, įvertindamas Lietuvos Respublikos Ambasadoriaus Jungtinėje Karalystėje artimus ryšius su mūsų bendruomene, sveikina J.E. Ambasadorių ir ambasados darbuotojus, linki tolimesnio darnaus bendradarbiavimo.

3. DBLS suvažiavimas, išklausęs Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) valdybos pirmininko laišką apie Pilietybės įstatymo tobulinimo komisijos Lietuvoje sudarymą, įgalioja ir įpareigoja PLB atstovą V. Bartusevičių atstovauti ir Didžiosios Britanijos lietuviams, kad būtų apgintos išeivijos teisės į Lietuvos Respublikos pilietybę. DBLS suvažiavimas taip pat reiškia nusivylimą, kad šis klausimas dar neišspręstas, nors praėjo 5 metai nuo nepriklausomybės atkūrimo.

4. DBLS suvažiavimas, susirūpinęs vis mažėjančiu Sąjungos skyrių atstovavimu metiniuose suvažiavimuose, įpareigoja DBLS centro valdybą sudaryti komisiją paruošti įstatų pakeitimo projektą ir pristatyti jį kitam visuotiniam suvažiavimui.

5. DBLS suvažiavimas, rimtai susirūpinęs kai kurių Lietuvių Namų gyventojų elgesiu, įpareigoja Lietuvių Namų bendrovės direktorius imtis visų įmanomų priemonių, kad būtų pašalintas nepageidaujamas elementas iš Lietuvių Namų, ir sustiprinta kontrolė, kokie gyventojai priimami į Namus.

6. DBLS suvažiavimas, susirūpinęs Lietuvių Namų fizine būkle, įpareigoja Lietuvių Namų bendrovės direktorius skubiai paruošti principinį pertvarkymo planą ir atlikti būtiniausius remonto darbus.

7. DBLS suvažiavimas, susirūpinęs "Europos lietuvio" leidimo stambiomis išlaidomis, įpareigoja DBLS centro valdybą, Lietuvių Namų bendrovės direktorius ir "Europos lietuvio" leidyklą susitarti, kaip sumažinti finansinę naštą mūsų bendruomenei.

8. DBLS suvažiavimas, išklausęs jo dalyvių karštas diskusijas, apgailestauja, kad kai kuriuose pasisakymuose vyravo ne dalykinė, bet asmeninė kritika. Suvažiavimas siūlo ateityje pateikti praktiškų pasiūlymų ir patarimų DBLS ir LNB direktoriams, o ne berti asmeninius priekaištus.

9. DBLS suvažiavimas kreipiasi į už Lietuvos ribų užaugusį lietuviškos kilmės jaunimą ir prašo jų tęsti tėvų ir senelių pradėtą tautinį darbą, saugoti jų sukurtas gėrybes, ugdyti meilę Lietuvai savo šeimose.

Šiame numeryje:

Lietuvi, ar tau negaila lietuviškų dainų? - 3 psl.

Žinomo išeivijos poeto Henriko Radausko jubiliejus - 4 psl.

Vengrai padės Lietuvos geležinkeliams - 7 psl.

Iš Lietuvių Namų Londone gali likti tik kaminas? - 8 psl.

Politinio apžvalgininko pastabos

Kryžiuojasi politinės paralelės

Balandžio pabaiga Lietuvos žmones nustebino nebent neregėtais pavasario karščiais, o politinis gyvenimas netikėtumų neatnešė. Susiformavo savivaldybių valdžia. Iš visų šalies miestų ir rajonų tik Visagine meru tapo LDDP atstovas. Politikai vis dėl to nerodo susižavėjimo, kad absoliučią valdžią vietiniuose organuose gavo dešinieji. Kaip mano profesorius filosofas Arvydas Šliogeris, kairiųjų sukurtos apskritys dabar komanduos savivaldybėms, ir šios vėl neturės jokio savarankiškumo.

Pasitikdami kai kurių vis dar tebešvenčiamą darbo žmonių solidarumo šventę - Gegužės 1-ąją, ministrai "padovanojo" darbo žmonėms kainų padidinimą - elektros energijos, o vėliau ir šilumos. Nuo kito mėnesio elektra gyventojui pabrangs 25 procentais, o atlyginimai ir pensijos didinami 9-10 procentų. Tad keistai atrodo premjero A. Šleževičiaus tvirtinimai spaudos konferencijoje, esą infliacijos pokytis šiemet sudarys ne daugiau 25 proc., kai jau pirmą ketvirtį ji buvo 11,5 proc.

Taip taręs ministras pirmininkas su gausia Vyriausybės delegacija bene pirmą kartą išvyko į tokią tolimą kelionę - į Lotynų Ameriką. Iš Venesuelos tikimasi pirkti naftos. Tiesa, derybos vyksta jau seniai. Ne kartą į Lietuvą buvo atvykusi Venesuelos delegacija, lydima mūsų ambasadoriaus Karakase V. A. Dambravos. Tačiau dėl nežinomų priežasčių reikalai nepajudėjo iš vietos. Oficiali versija: naftą į Lietuvą pervežti labai toli, didelės transportavimo išlaidos, nors pačios žaliavos kainos visai priimtinos. Apžvalgininkai mano, kad įtikinamesnė šio delsimo priežastis štai kokia: kai kas Lietuvoje, o tuo labiau Maskvoje, nenori, kad Lietuva atsipalaiduotų nuo Rytų energijos šaltinių priklausomybės ir žaliavos ieškotų Vakaruose. Būtent dėl tos priežasties buvo visaip vilkinama Būtingės terminalo statyba, dabar vyksta sunkūs ginčai dėl naftos telkinio Baltijos jūroje su Latvija.

Seimo delegacija, vadovaujama jo pirmininko Č. Juršėno, dvi dienas lankėsi arčiau - Norvegijoje. Ta šalis taip pat turtinga nafta, kurią išgauna iš Baltijos jūros. Ši žaliava pasižymi labai gera kokybe. Osle kalbėta ir apie ekonominį bendradarbiavimą tarp dviejų šalių, tačiau žinių agentūros nė žodžiu neužsiminė, ar buvo derėtasi dėl norvegiškos naftos tiekimo Lietuvai. Nors Šiaurės jūroje išgaunama žaliava yra brangesnė, tačiau, gerai paskaičiavus, matyt, apsimokėtų ją pirkti pas kaimynus, o ne iš Pietų Amerikos naftininkų. Ryšiai su Oslu, kuris nestojo į ES, bet yra NATO narys, suartintų dvi šalis ir politiniu, ir kariniu, ir kitais požiūriais.

Tačiau daugiausia komentarų balandžio pabaigoje buvo apie Rusijos užsienio reikalų ministro A. Kozyrevo ciniškus pareiškimus ginklu ginti rusakalbius Nepriklausomų Valstybių Sandraugos ir Baltijos šalyse, jo perspėjimai Niujorke bei Vašingtone (vienur - branduolinio ginklo neplatinimo konferencijoje, kitur - susitikimuose su JAV vadovais), kad NATO nedrįstų plėstis į Rytus. A. Kozyrevas neslėpė savo agresyvumo, nes jis puikiai žino, kad, pavyzdžiui, Vašingtonui jo žodžiai bus suprantami: juk JAV pačios dažnai naudodavo amerikiečių gynimo pretekstą, kad įsiveržtų į Panamą, Haitį. Kaip sakoma, toks tokį pažino ir alaus pavadino...

Šis lakus liaudies posakis pavartotas visai vietoje: mat, jei ir ne alų, tai kai ką stipresnio, taip mėgstamo dabartinio Rusijos prezidento, be abejo, ragaus Amerikos ir Rusijos vadovai, kai gegužės 9-osios vakare, po parado Smolensko aikštėje, B. Clintonas ir B. Jelcinas susės už puotos stalo Kremliuje...

Beje, Pergalės 50-čio iškilmės, į kurias Maskva pakvietė 56 šalių vadovus, bei gegužės 10-ąją įvyksiančios JAV ir Rusijos aukščiausiojo lygio derybos taip pat kelia daug komentarų. Kaip ir propagandinis Maskvos pasiruošimas sutikti šimtus svečių. Antai premjeras V. Černomyrdinas pareiškė, kad sutinka derėtis su Čečėnijos atstovais, o B. Jelcinas netgi pasirašė įsaką, kad pristabdomi mūšiai Kaukaze švenčių laikotarpiu. Šitaip pasauliui norima parodyti taikų Kremliaus veidą, nors iš tikrųjų Čečėnijos kaimai tebebombarduojami, Tadžikistane tęsiasi mūšiai, kunkuliuoja aistros Kryme...

Laikraštis "Izvestijos" rašo, kad tuos 543 milijardus rublių, kuriuos Maskva išleis iškilmėms, ji galėtų išdalinti kareivėlių, siunčiamų apraminti neramių pakraščių, motinoms sušelpti. Tai būtų geriausias taikos siekimas.

Česlovas Iškauskas

Ranka duoda, ranka ima

Socialinės apsaugos ir darbo ministras Mindaugas Mikaila šią savaitę spaudos konferencijoje pažėrė virtinę skaičių - procentų, indeksų, koeficientų... Jų esmė būtų tokia - nuo gegužės pirmosios nedirbantys pensininkai gaus dešimt litų daugiau, dirbantys biudžetinėse įstaigose (medikai, mokytojai, kultūros ir sporto darbuotojai ir t. t.) gaus 7,8 proc. didesnę algą. Kartu nustatytas ir naujas gyvenimo minimumas - 70 litų, minimalus valandos atlygis - 71 centas ir minimali alga - 120 litų. Iš pažiūros tie skaičiai menki, bet, pasak ministro, šioms išmokoms per mėnesį prireiks papildomai iš valstybės biudžeto iškrapštyti 16,5 mln. litų. Sakau "iškrapštyti" todėl, kad jau dabar socialiniams reikalams trūksta 40 proc. pinigų. O čia jau susikaupę vos ne 180 mln. litų skolų. Negana to, nuo liepos mėnesio jau tikrai turėtų būti mokamos indeksuotos pensijos. Tik iš kokių lėšų?

Gal dėl to ir nuspręsta - viena ranka pamaloninti, o kita... Nebežinau nė kaip šitai įvardinti, nes kažin ar sąmoningai Vyriausybė ėmėsi žmonėms nepalankių žygių ir nuo gegužės pirmosios padidina elektros ir dujų kainas. Mokėdami už elektrą buityje 4 centais ir už dujas 8,8 cento brangiau, gal per daug ir nenuskurstume, jeigu nežinotume, kad elektra ir dujos turi tiesioginę įtaką visur kitur. Jei ne šiandien, tai rytoj patirsime, jog brangsta telefonas, liftas, benzinas, vanduo, duona, pienas...

Kažin ar labai paguodžia mintis, jog dujos ir elektra brangsta tik nuo gegužės mėnesio, o už butą dar mokėsime pagal senus įkainius jau gavę tuos dešimt litų. Valdžios vyrai sako, jog varguoliai šitaip sutaupys, nes balandžio mėnesį išjungiamas butų šildymas, suryjantis bemaž pusę visų išlaidų už butą. Bet žurnalistai ir opozicinių partijų veikėjai nepatingėjo suskaičiuoti, kiek tos naudos galima tikėtis. Pasirodo, jog vienišas pensininkas gyvenantis vieno kambario bute, per tuos padidinimus ir pabrangimus praras tris litus iš dešimties, o mažus vaikus auginanti šeima, kur abu tėvai gauna minimalią 100 litų algą, butui nuo gegužės pirmosios turės išleisti 23 proc. visų savo pajamų.

Kol kas Vyriausybė nepadidino, kaip rengėsi, dvigubai mokesčio už karštą vandenį ir šildymą. Bet kažin ar iki šildymo sezono pradžios ištvers, nors dar pernai rudenį sostinės gyventojai prisimena energetikos ministro dvikovą su miesto savivaldybe dėl karšto vandens įkainių. Tuomet nugalėjo ministras, ir vilniečiai gerą pusmetį... taupė litą po lito, kad, pavasariui išaušus, be jokių išlygų atiduotų tiems patiems energetikams, kurie aiškina, kiek už elektrą skolinga Baltarusija, kiek skolingas Kaliningradas, kiek skolingi kiti vartotojai, bet nepasako, kiek pabrango energetikos išlaidos. Kol kas vien konservatoriai pateikia palyginamuosius energetikos įkainius, kurie gerokai skiriasi nuo Vyriausybės minimų. Kiek jie pagrįsti, sunku spręsti, bet negalima prieštarauti nuostatai, kad, esant dabartinėms kainoms, minimali pensija turėtų būti 400 litų.

Salomėja Čičiškina

Lietuvos krašto apsaugai - penkeri

Balandžio 23 d., sekmadienį, sostinės Nepriklausomybės aikštėje prie Prezidentūros ir Seimo rūmų 15 val. dienos puikavosi iškilminga Vilniaus įgulos bei visų kariuomenės rūšių karių rikiuotė. Iš aikštės kariūnai kartu su iš Chorvatijos atostogauti grįžusiu LITPLA-2 taikdarių būriu nužygiavo Gedimino prospektu Arkikatedros link. Visą dieną S. Daukanto aikštėje prie Menininkų rūmų grojo "Geležinio vilko" brigados garbės sargybos kuopos pučiamųjų orkestras, dainavo Vilniaus karininkų ramovės choras "Aidas". Kariai kartu su vilniečiais ir miesto svečiais atšventė Lietuvos krašto apsaugos atkūrimo penkmetį. Balandžio 25 d. Vilniaus akademiniame dramos teatre įvyko iškilmingas krašto apsaugos atkūrimo penktųjų metinių minėjimas, kuriame dalyvavo ir Lietuvos valstybės vadovai.

Ona Mickevičiūtė

Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

SEPTYNIOS DIENOS

"Neturtingieji tikisi municipalinių butų"

- teigiama "Lietuvos ryte" 04 21 taip pavadintame Ritos Grumadaitės straipsnyje.

Statybos ir urbanistikos ministras Julius Laiconas tikisi, kad kitais metais bus pradėti statyti municipaliniai butai. Juose galėtų apsigyventi socialiai remtinos, neturtingos šeimos, neturinčios lėšų statytis ar pirkti butus. Vyriausybės rūmuose vykusioje spaudos konferencijoje ministras pažymėjo, kad Lietuvoje pažeistas butų nuosavybės principas, nes net 95 proc. jų privatūs. Vakarų šalyse iki 40 proc. butų fondo priklauso municipalitetams. Manoma, kad lėšų tam atsirastų, sumažėjus poreikiui remti nebaigtus statyti butus. Palyginus butų statybą Baltijos šalyse per šešerius metus, šioje srityje pirmauja Lietuva. Pernai mūsų šalyje buvo atiduota 6,8 tūkst., Latvijoje - 3,1 tūkst., o Estijoje - 3 tūkstančiai butų, nors jų statybos tempai per tą laiką sumažėjo beveik keturis-penkis kartus. Statybų apimčių mažėjimas aiškinamas didėjančiomis kainomis. Jos augo greičiau nei infliacija - labiausiai tai priklausė nuo kuro ir energijos brangimo.

Lietuvės veržiasi į Europą

"Respublikoje" 04 24 išspausdintas Jūratės Sprindžiūnaitės straipsnis "Siuvėjos vyks į Italiją".

Vilniaus operos ir baleto teatre įvyko "Aenne Burda preis´95" neprofesionalių siuvėjų ir mezgėjų konkursas. Septyniolikoje Europos šalių toks konkursas vyko jau 13 kartą, Lietuvoje jis surengtas ketvirtus metus. Pernykščio konkurso finalininkė Audronė Budėnienė vyko į Eurofinalą Vienoje, kur už savo modelio originalumą apdovanota kelione į Austrijos Alpes. Šių metų "Aenne Burda preis´95" finale dalyvavo beveik 60 mezgėjų ir siuvėjų. Pirmoje dalyje savo darbus demonstravo A (mezgančios ne daugiau kaip 2 metus), B (mezgančios daugiau nei 2 metus), C (mezgančios vaikams) kategorijų mezgėjos. Tarp mažesnį mezgimo stažą turinčių moterų nugalėjo Sandra Karaliūnienė. Ji apdovanota kelione į Paryžių. B kategorijoje geriausia pripažinta Rasa Praninskienė gavo 500 Vokietijos markių. Ji taip pat vyks į Ispaniją.

"Piligrimas su Sandoros skrynia"

Taip pavadintame Leono Peleckio-Kaktavičiaus straipsnyje "Lietuvos aide" 04 18 rašoma apie vokiečių piligrimą, atvykusį į Lietuvą.

Baigiantis antrajai šv. Velykų dienai į Šiaulius atkeliavo piligrimas iš Vokietijos Manfredas Missfelderis. Kryžių kalne jis pastatė savo kryžių, o paskui iškeliaus į Jeruzalę. Ten, įveikęs daugiau kaip 6000 kilometrų, planuoja atsidurti Naujųjų metų išvakarėse. Kaip teigia pats Manfredas Missfelderis, jo kryžius šventajame kalne - tai vokiečių atgailos už praeitį ženklas.

Šitos kelionės pradžia - Frankfurtas prie Oderio. Kodėl Izraelin pasirinktas kelias per rytus? Todėl, kad "Vokietija praeityje kaip plėšikas ir žudikas įsibrovė į Rytus, o baisiausias dalykas buvo tai, kad vokiečiai šaudė žydus", - taip piligrimas su Sandoros skrynia aiškina savo trečiosios maldininko kelionės motyvus, kurie surašyti ant skrynios.

Pėsčiomis kryžiaus ženklu paženklinęs Vokietiją, per Varšuvą ir Karaliaučių atkeliavęs į Šiaulius Manfredas Missfelderis toliau žygiuos į Maskvą, Pietų Gruziją, Turkiją, Siriją, Libaną ir Izraelį. Sandoros skrynią, aprašytą Biblijoje, jis pats pasidirbo. Į kelionę piligrimas įsidėjo 5 poras batų ir vaistų. Pinigų su savimi nepasiėmė. Nakvynę, vakarienę ir pusryčius dažniausiai gauna klebonijose ar jam suteikia tiesiog geri žmonės.

Menininkai savo rūmus turės užleisti Prezidentūrai

Taip vadinasi Ramunės Sakalauskaitės straipsnis "Lietuvos ryte" 04 26.

"Lietuvos rytas" sužinojo, jog Prezidentūrą ketinama įkurdinti Vilniaus Menininkų rūmuose, Menininkų rūmus perkelti į Vilniaus rotušę, o Rotušei atiduoti Chodkevičių rūmus. Šiam sprendimui parengti balandžio 5 dieną buvo sudaryta 16 žmonių komisija dėl pastatų perdavimo Lietuvos valstybės reprezentacijos reikmėms.

Kaip papasakojo komisijos narys, Prezidentūros reikalų valdybos viršininkas Eduardas Tašlinskis, praėjusį ketvirtadienį komisijos nariai apžiūrėjo Menininkų ir Chodkevičių rūmus bei Rotušę. "Anksčiau buvo abejojančiųjų, ar verta Prezidentūrą perkelti į Menininkų rūmus, Menininkų rūmus - į Rotušę, o Rotušę - į Chodkevičių rūmus, bet apžiūrėjus pastatus neliko nė vieno, nusiteikusio prieš tokį sprendimą", - pasakojo E. Tašlinskis.

Pabrėžęs, jog dar nėra oficialaus sprendimo, pagal kurį Menininkų rūmai perduodami Prezidentūrai, šalies vadovo reikalų valdybos viršininkas sakė, kad ir pasirašius dokumentus, kraustytis nebus galima. Pirmiausia reikės rasti lėšų ir perkraustyti dabartinius Menininkų rūmų ir Rotušės šeimininkus. Į klausimą, kada planuojamas Prezidentūros atidarymas Menininkų rūmuose, E. Tašlinskis atsakė: "Bijau, kad spėsime tik kitiems Prezidento rinkimams".

Komisijos narė, Menininkų rūmų direktorė Aldona Daučiūnienė atsisakė komentuoti sprendimą kraustytis į Rotušę.

Kaip sakė pavardžių nenorėję skelbti Menininkų rūmų darbuotojai, iki šiol nekalbama apie sąlygas, kokiomis būtų kraustomasi į Rotušę. Neoficialiuose pokalbiuose užsiminta apie tai, jog Rotušėje priėmimus norėtų rengti Vilniaus meras ir Užsienio reikalų ministerija. Tačiau darbuotojams tai atrodo nepriimtina. Jeigu ir bus priimtas sprendimas kraustytis į Rotušę, teks siaurinti veiklą ir atsisakyti kino bei teatro renginių.

Komisijos dėl pastatų perdavimo Lietuvos valstybės reprezentacijos reikmėms narys, Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys, Rotušėje dirbantis jau 36 metus, sakė: "Jeigu Vytautas Landsbergis būtų išrinktas Prezidentu, į Menininkų rūmus būtų persikraustęs seniai. Taip ir turėjo būti. Jeigu būtų užtekę laiko, 1940 metais Antanas Smetona taip pat būtų persikėlęs į Menininkų rūmus". Komentuodamas neigiamus kai kurių Menininkų rūmų darbuotojų atsiliepimus apie siūlymą kraustytis į Rotušę, R. Budrys juos pavadino sovietiniais reliktais, kurių po dešimties metų neliks. Jo nuomone, "tik toje valstybėje buvo statomi rūmai menininkams, kad šie nepasiklystų". Rotušei siūlomi Chodkevičių rūmai, kuriuose jau eksponuojami Dailės muziejaus paveikslai, R. Budriui atrodo itin priimtini.

Lietuvos kultūros ir meno tarybos pareiškime, kurį pasirašė organizacijos pirmininkė Ona Narbutienė, raginama pirmiausia skirti naujas patalpas Menininkų rūmams ir tik po to ten kurti Prezidentūrą.

V. Dimas

Seime

Per Europos žmogaus teisių konvenciją – į Europą

➥ Balandžio 20 dienos posėdyje parlamentarai pritarė Seimo pirmininko Č. Juršėno siūlymui nusiųsti JAV Kongresui užuojautos telegramą dėl Oklahomos tragedijos.

➥ Priimtas įstatymas, pagal kurį bus galima teikti fizinių asmenų pajamų mokesčio lengvatas žemės ūkio produkciją gaminančioms bendrijoms ir individualioms įmonėms. Antruoju įstatymu - "Dėl pelno mokesčių lengvatų žemės ūkio įmonėms" - taip pat ketinama palengvinti mūsų krašto žemės ūkio produkcijos gamintojų naštą, nes valstybinės ir kitokios įmonės, superkančios ūkininkų gaminius, laiku su jais neatsiskaito, o tuo tarpu valstybė reikalauja mokesčius sumokėti laiku.

➥ Prezidento dekretu Seimui pateikta 1950 metų Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir jos papildomi 47 ir 11 protokolai. Juos Seimas svarstė balandžio 27 dieną. Prezidento dekrete siūlyta padaryti tam tikrų išlygų 5 ir 6 straipsniams. Penktasis numato, kad suimamas asmuo bet kuriuo atveju turi būti skubiai pristatomas teisėjui, kad būtų patikrintas suėmimo teisėtumas. Pagal siūlomą lietuvišką pataisą suėmimą gali sankcionuoti ir prokuroras. Antra penktojo straipsnio pataisa yra tokia: suimant kariškius, privaloma atsisakyti teisminės kontrolės. Ši pataisa prieštarauja Lietuvos Konstitucijos 20 straipsniui, kuri numato, kad laisvė gali būti atimama tik pagal įstatymą. Be to, Lietuva siūlo leisti savo piliečiams kreiptis į Europos žmogaus teisių komisiją tik trejus metus. Teisingumo ministro J. Prapiesčio Seimui pateiktame aiškinamajame rašte nurodyta, kad Europos žmogaus teisių teismui pripažinus, kad Lietuva tikrai pažeidė žmogaus teises ir laisves, valstybei tektų mokėti nemažas pinigines kompensacijas. Balandžio 27 dieną Seimas ratifikavo Europos žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvenciją be vieno papildomo protokolo, kurį parlamentarai įsipareigojo ratifikuoti iki 1995 metų pabaigos. Padarytos išlygos ir 5 straipsniui.

➥ Balandžio 26-27 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos Respublikos Prezidentūros kartu su Jungtinių Tautų Maisto ir Žemės ūkio organizacijos (MŽŪO), padedant JTO Vystymo programai, surengta konferencija, skirta žemės pardavimo užsieniečiams klausimams. Renginio tikslas - išsiaiškinti teigiamas ir neigiamas žemės pardavimo užsienio asmenims ir kompanijoms puses, išnagrinėti skirtingų pasaulio valstybių teisines sistemas, kurios reguliuoja užsienio piliečių žemės nuosavybę. Tos žinios reikalingos Lietuvos politikams ir ekonomistams, turint galvoje Lietuvos Konstitucijos 47 straipsnį, kuris numato, jog žemė nuosavybės teise gali priklaustyti tik Lietuvos piliečiams ir valstybei. Būtent šis straipsnis trukdė deryboms su Europos Sąjunga. JT MŽŪO atstovo teisininko J. M. Lindsay žodžiais, tokios nuostatos laikosi mažai valstybių, tačiau tikrai nedaug kur užsieniečiams leidžiama įsigyti žemę iš esmės be jokių apribojimų. Daugumoje šalių žemė užsieniečiams parduodama atsižvelgiant į daugelį faktorių: leidžiama įsigyti tik nuolat gyvenantiems užsieniečiams ir tik verslo reikmėms arba parduodama ne daugiau nei 15-25 proc. visos žemės ūkiui skirtos žemės. JAV Kolumbijos universiteto profesorius R. Anthoine patikino, kad apmokestinus užsieniečiams parduodamą žemę galima turėti daug pajamų iš pelno, turto paveldėjimo arba dovanojimo mokesčių.

➥ Kaip jau rašyta "EL", "Respublikos" laikraščio straipsniai "Klanas" sukėlė Lietuvos parlamentui daug rūpesčių. Jau antrą savaitę Seime bandoma sukurti specialiąją komisiją, kuri ištirtų straipsnyje išdėstytas žinias. Balandžio 20 dieną tokios komisijos sukūrimo projektą dar kartą pateikė Tėvynės sąjungos - Konservatorių frakcijos seniūnas A. Kubilius. Projekto autoriaus teigimu, komisijos, kurią būtina sudaryti neįtraukiant LDDP narių, tikslas - išsiaiškinti, kada buvo pradėta "įsukinėti" LKP-LDDP turtą, kokios komercinės struktūros buvo sukurtos ir kaip jos veikia šiuo metu, ką LDDP pavyko nuslėpti nuo buvusių komunistinių organizacijų turto paėmimui 1991 m. lapkričio 7 d. sudarytos komisijos. Pasak Konservatorių frakcijos seniūno, jei tokių žinių galėjo sukaupti viena žurnalistė, tai suinteresuotos kaimyninių valstybių žvalgybos gali surinkti dar daugiau medžiagos ir vėliau panaudoti politiniam spaudimui. Jis pavadino LKP turto "plovimo" klausimą politine problema, kurią turėtų tirti Seimas. Tyrimas turėtų būti viešas, nes "tik viešumas gali sudaryti sąlygas Lietuvai išsigydyti nuo tokių problemų", teigė A. Kubilius. Atsisakymas suburti tokią komisiją stipriai pakenktų ne tik LDDP autoritetui, bet ir visam Seimui, ir net, "drįsčiau teigti, visai Lietuvai", pasakė projekto teikėjas. Išsyk po konservatorių projekto Seimo pirmininko pavaduotojas, LDDP frakcijos atstovas J. Bernatonis pateikė savo siūlymą. Jis neneigė, kad spaudoje paskelbtas žinias būtina patikrinti, tačiau siūlė įpareigoti Seimo Etikos ir procedūrų komisiją (EPK) patikrinti "Klane" Seimo nario A. Navicko veiklą, o Ekonominių nusikaltimų tyrimo komisiją (ENTK) - išsiaiškinti, ar teisėtai buvo išdalytas prieš trejus su puse metų paimtas LKP-LDDP turtas, kas ir kaip naudojasi juo dabar. Pasak autoriaus, konservatoriai pabrėžia tik turto paėmimą, o jų projektas prieštarauja keliems Lietuvos Konstitucijos straipsniams, pažeidžia nekaltumo prezumpciją ir tautos atstovų lygybės principą. Kadangi "Respublikos" straipsnyje minimas slaptas įrašas, padarytas tuometinės LDDP (opozicinės partijos) būstinėje, J. Bernatonis pasiteiravo: "Jei tai specialiųjų tarnybų darbas, kas jį sankcionavo?" Socialdemokratas R. Dagys pasiūlė pakeisti Seimo EPK ir ENTK sudėtį, kad jose nebūtų LDDP daugumos, tačiau, pasak J. Bernatonio, valdančiosios partijos daugumą jose numato Seimo statutas. Aptariant abu pateiktus projektus, Krikščionių demokratų frakcijos atstovas V. Bogušis priminė, kad straipsniuose "Klanas" nuolat minima A. Brazausko pavardė ir kad ant Prezidento krintantis šešėlis kenkia Lietuvos tarptautinei padėčiai. Nepaisant visų abiejų pusių argumentų, balandžio 20 dieną balsuojant atmestas konservatorių pasiūlytas projektas.

➥ Balandžio 20 dieną Seime priimta rezoliucija "Dėl kovos su transporto priemonių vagystėmis". Grąžinta tobulinti kita - "Dėl Karaliaučiaus krašto gyventojų genocido atminimo".

➥ Balandžio 24 dieną Seime Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) surengė spaudos konferenciją. Konservatorių valdybos pirmininkas G. Vagnorius pareiškė, kad nesėkmingi LDDP bandymai išplauti partinį turtą savo masteliu yra šimtus kartų mažiau pavojingi nei pinigų plovimas per energetikos struktūras.

Ona Mickevičiūtė

Karaliaus Mindaugo kolegija pakvietė Lietuvos gyventojus atvykti prie aukščiausio šalyje - Juozapinės - kalno Medininkuose paminėti Pasaulio žemės dieną. Susirinkusieji į Medininkus drauge su žymiu keliautoju ir alpinistu Vladu Vitkausku nešė vainiką į kalno viršūnę, kurioje pastatytas Karaliui Mindaugui skirtas akmuo. Šalia praėjusiais metais Juozapinės kalno papėdėje pasodintų 9 ąžuoliukų, simbolizuojančių etnines baltų žemes, pasodinti rožių krūmai, o į šventę tautiniais rūbais atvykusioms megaitėms įteiktos deivės Laimos dovanos - dailininkės Aušros Gaigalienės sukurtos sagės.

Kęstučio Vanago (ELTA) nuotr.

"Vilnija" kviečia darbuotis Rytų Lietuvai

Balandžio 22 dieną Vilniuje įvyko "Vilnijos" draugijos eilinis suvažiavimas, skirtas Sąjungos Vilniui vaduoti 70-mečiui ir "Vilnijos" draugijos veiklos 7 metų sukakčiai. Daugiau kaip 200 suvažiavimo dalyvių pasveikino Vilniaus krašto lietuvių sąjungos išeivijoje vicepirmininkė Eugenija Bulotienė. Renginyje taip pat dalyvavo Seimo pirmininkas Č. Juršėnas.

"Vilnijos" draugijos pirmininkas Kazimieras Garšva atsiskaitė už dvejų metų darbą.

Draugija visapusiškai globoja rytų lietuvių etnines žemės, stengiasi, kad išliktų ir atgimtų tradicinė kultūra.

K. Garšva priminė, kad "paskutinis draugijos suvažiavimas įvyko 1993 metų kovo pabaigoje. Atsižvelgdama į visuomeninio darbo ribotas galimybes, draugijos valdyba siekė, kad valstybinės institucijos dirbtų kompetentingai ir nekomplikuotų rytinės dalies gyventojų integracijos". Dėl to, kaip tvirtino K. Garšva, Lietuvos Seimui įteikta: 1992 metais - 11 draugijos raštų, 1993 metais - 42, praėjusiais - 24, o šiemet - 7 raštai. Prezidentas 1993 metais gavo 13, o pernai - 7 raštus. Anot "Vilnijos" pirmininko, "draugijos pasiūlymus būtų galima išleisti atskiru leidiniu. Tai įamžintų mūsų valdžios "atsakomybę". K. Garšva apgailestavo, kad "Lietuvos Respublikos Prezidentas keliskart atskirai priėmė Lenkų sąjungos atstovus, nė karto - "Vilnijos".

Draugijos pirmininko nuomone, "nuo pat veiklos pradžios "Vilnija" ypač daug dėmesio skiria švietimui, kasmet apie tai būna diskutuojama ir svarstoma".

Pernai "Vilnijos" draugijos iniciatyva Vyriausybė priėmė nutarimą "Dėl Vilniaus krašto grįžimo Lietuvai 55-ųjų metinių". Minėjimai buvo surengti Vilniuje, Maišiagaloje, Švenčionėliuose, Kaune, visuose šalies rytiniuose rajonuose, išskyrus Vilniaus rajoną. Rasų kapinėse atidengtas paminklas Lietuvos gynėjams, trylikai senųjų vilniečių įteikti Gedimino ordinai.

Siekdama, kad sutartyje su Lenkija būtų įvertinta Rytų Lietuvos okupacija, o Generalinė prokuratūra baigtų tirti autonomininkų, lietuvių atleidinėjimo iš darbo, Seimo ir savivaldybių rinkimų pažeidimų bylas, "Vilnijos" draugija surengė 7 piketus, konferenciją "Lietuvos ir Lenkijos sutartis", 6 partijų ir 20 visuomeninių organizacijų atstovų pasitarimą, mitingą Kaune, kuriame dalyvavo daugiau kaip 5000 dalyvių, ir prie Prezidentūros.

Naujuoju draugijos pirmininku tapo Evaldas Gečiauskas, pavaduotojais išrinkti Kazimieras Garšva ir Julius Aukštaitis, rašoma Eltos pranešime apie tą renginį.

Lietuvi, ar tau negaila lietuviškų dainų?

Kaip "EL" jau pranešė, balandžio 22-24 dienomis Vilniuje įvyko Vidurio Europos ir Rytų kraštų lietuvių bendrijų sanryšos seimo renginiai. Seimo dalyviai ir svečiai įdėmiai išklausė Sanryšos valdybos pirmininko A. Augulio ataskaitos, bendrijų atstovų minčių apie lietuvių padėtį ir jų veiklą, dalijosi darbo patirtimi, diskutavo. Kalbėjo Rasa Unt (Estija), Jovita Budzinauskienė (Latvija, Ryga), Konstantinas Riepšas (Latvija, Liepoja), Julijonas Landsbergis (Latvija, Daugpilis), Sigitas Šamborskis (Karaliaučiaus kraštas), Juozas Valteris (Ukraina, Kijevas), Mindaugas Bubelė (Ukraina, Zaporožė), Zinaida Tetradovienė (Moldova), Genovaitė Krisiūnienė (Gudija, Rodūnės-Varenavo klubas), Stasys Trepšys (Gudija, "Gervėčių" klubas), Veronika Barčkutė (Sankt-Peterburgas), Klemensas Jorudas (Maskva), Romas Gečys ir Bronė Suprunenko (Krasnojarskas), Antanas Šulus (Novosibirskas) bei kiti. Daug dėmesio skirta lietuvių grįžimo į Lietuvą klausimams, pasigesta tam reikalingos mūsų valstybės programos. Jai sudaryti ir įgyvendinti reikalinga Lietuvos Respublikos institucijų parama. Mat, Sanryša, nors ir atliko didžiulį darbą padėdama tautiečiams užsienyje ir koordinuodama jų veiklą, bet jos, kaip visuomeninės organizacijos, galimybės nėra didelės. Be to, pastaruoju metu Sanryša negavo iš Vyriausybės finansinės paramos. Šiais ir kitais rūpimais klausimais Sanryšos seimo dalyviams kalbėjo Vyriausybės patarėjas išeivijos klausimais Stasys Stungurys, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Migracijos skyriaus viršininkas Vladimiras Gražulis, Regioninių problemų ir tautinių mažumų departamento atstovas Eugenijus Petrovas, Tremtinių grįžimo fondo pirmininkas Vytautas Cinauskas. Tarp suvažiavimo svečių buvo ir Seimo narys Balys Gajauskas, Švietimo ir kultūros ministerijos darbuotoja Aldona Kuodytė, Vilniaus krašto lietuvių sąjungos centro vicepirmininkė Eugenija Bulotienė (JAV, Detroitas), Vilniaus "Lietuvių namų" (vidurinė mokykla išeivių vaikams) direktorius Juozas Rudys.

Seimo dalyviai po diskusijų nutarė atkurti tarpukario Lietuvoje 1931-1940 m. veikusią Draugiją užsienio lietuviams remti (DULR - pirmosios raidės). Šios draugijos įstatai bus pagrindu rengiant naujuosius reorganizuotos Sanryšos įstatus. Pereinamajam laikotarpiui išrinkta Centro valdyba iš penkių narių: Alfonsas Augulis (pirmininkas), Stasys Trepšys, Gintautas Bukauskas (Lietuvos jaunimo bendrija "Lituanika"), Algirdas Marcinkevičius (Politinių kalinių ir tremtinių sąjunga), Klemensas Jorudas (Maskvos lietuvių draugija).

Sanryšos vakaronės metu skambėjo daug dainų. Net kelis kartus nuskambėjo dainos žodžiai "Lietuvi, ar tau negaila lietuviškų dainų?" Man atrodo, jie turi simbolinę prasmę. Juk ten, kur nėra stiprių lietuvių bendrijų, jaunimas praranda tautinę savimonę, nebemoka lietuviškai.

Stanislovas Buchaveckas

GUNNEL TRAVEL SERVICE LTD

Siūlo šias paslaugas:

parūpina bilietus kelionėms lėktuvais, laivais, užsako viešbučius.

Organizuojami skrydžiai iš Londono į Vilnių ir atgal:

pirmadieniais trečiadieniais ir šeštadieniais.
Visi skrydžiai - iš Heathrow.
Bilieto kaina - £285.
Skandinavijos Avia Sistema (SAS)
kasdien (išskyrus sekmadienius) organizuoja skrydžius iš Mančesterio (per Kopenhagą) į Vilnių ir atgal.
Bilieto kaina - £320.
Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

Gunnel Travel Service LTD
Hayling Cottage Stratford St. Mary
Colchester Essex CO7 6JW
Tel (+44-206) 322033
Fax (+44-206) 322352

Užs. 784

Justinas Marcinkevičius - Panevėžyje

"Traukiu ten, kur jau buvau", - sakė poetas Justinas Marcinkevičius susitikime su skaitytojais gražų penktadienio vakarą Panevėžio dailės galerijoje. Mat paskutiniąsyk šiame mieste visos tautos mylimas poetas, pirmasis Lietuvos Santarvės fondo laureatas, buvo praeitą rudenį, lapkričio mėnesį. Ir šįkart Justinas Marcinkevičius skaitė savo eilėraščius. Visiems atėjusiems į susitikimą buvo malonu išgirsti nepakartojamų eilių skambėjimą iš paties kūrėjo lūpų. Ypač atidžiai buvo klausomasi pačių naujausių Justino Marcinkevičiaus eilėraščių. Kas žino, ar tik nebus Panevėžio poezijos mylėtojai pirmieji, išgirdę nuoširdų poeto prisipažinimą, kad paskutiniu metu jį vis labiau traukia epigramos žanras.

Dvasingą vakaro nuotaiką gražiai papildė Panevėžio moterų kamerinis choras "Volungė", atlikęs Justino Marcinkevičiaus žodžiams sukurtas kompozitoriaus Jono Tamulionio, kuris taip pat dalyvavo šiame vakare, dainas.

Kad Justinas Marcinkevičius tikrai neabejingas mūsų tautos istorijai, jos kalbai, knygai, panevėžiečiai dar kartą pajuto, kai poetas vakarą baigė skaitydamas savo kūrinius "Mindaugas" bei "Mažvydas".

Justinas Lapinskas

Aidėkite, "Varpai"!

...."Titnago" spaustuvė subombarduota, visiškai sudegė. Tartum pasižvalgyti norėdama iš griuvėsių išniro spausdininimo mašina ir stūksojo vieniša plytgaliuose. Taip baigėsi "Varpų" laikotarpis, jis išliko mano sąmonėje lyg negendantis ir nesenstantis balzamas, nuolat primindamas, kad vis dėlto "Varpai" buvo. Jų pėdsakus aš tebeužtinku žmonėse ir dabar" - tai eilutės iš pirmojo "Varpų" redaktoriaus Kazio Jankausko prisiminimų. Jie išspausdinti šio iliustruoto literatūrinio publicistinio almanacho 1994 ir 1995 metų numeriuose. Taip, "Varpai" vėl pradėti leisti Šiauliuose, kur ir kilo sumanymas juos pradėti spausdinti Antrojo pasaulinio karo metais.

Per kelis dešimtmečius neišblėsusiam pirmojo redaktoriaus norui vėl atgaivinti šio almanacho leidimą pritarė šiaulietis žurnalistas, literatas Leonas Peleckis. Tačiau sumanymą būtų nelengva, o gal net neįmanoma, realizuoti, jei ne rėmėjai, supratę, kaip svarbu skirti lėšų tokiam leidiniui. "Varpus" remia akcinės bendrovės "Baltik vairas" ir "Nuklonas". Ne tik skiria spausdinimui būtinų pinigų, bet ir premijomis apdovanoja. Jų iškilmingas įteikimas buvo puiki proga susitikti Vilniuje, Rašytojų sąjungoje, leidėjams, rėmėjams, autoriams bei skaitytojams. Pirmuosius laureatus pristatė Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas Valentinas Sventickas, o "Baltik vairo" vadovas Steponas Bytautas įteikė pinigines premijas (po 1500 litų) poetui Sigitui Gedai, prozininkui Vytautui Martinkui bei "Varpų" dabartiniam redaktoriui Leonui Peleckiui. Laureatai paskaitė savo kūrybos, pasidalijo mintimis apie šį leidinį. Buvo įdomu pasiklausyti poeto, Nacionalinės premijos laureato Kazio Bradūno, kurio eilėraščiai išspausdinti ir karo metais leistuose "Varpuose", prisiminimų, susipažinti su poezija, sukurta jaunystėje. "Varpuose" spausdintų kūrinių paskaitė ir aktoriai V. Kochanskytė, G. Mikalauskas, A. Bružas.

Algimanto Žižiūno nuotraukoje: **kairėje - poetas, Nacionalinės premijos laureatas Kazys Bradūnas - vienas pirmųjų "Varpų" autorių, dalinasi prisiminimais; prie stalo sėdi "Baltik vairo" generalinis direktorius Steponas Bytautas, redaktorius Leonas Peleckas ir Rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas Valentinas Sventickas.**

Šio susitikimo dalyviams buvo skirta ir visų "Varpų" numerių ekspozicija. Tad buvo galima palyginti, kuo pirmieji almanacho numeriai skiriasi nuo dabartinių. Ypač turtingas turiningomis publikacijomis, nuotraukomis, meno kūrinių reprodukcijomis 1995 metų numeris, kuriame spausdinami S. Gedos, M. Peleckio, kitų poetų eilėraščiai, naujosios graikų poezijos vertimai, M. Katiliškio, P. Orintaitės, V. Martinkaus proza, K. Jankaus, B. O. Gaigalaitės-Beleckienės prisiminimai, J. Gimbuto pasakojimas apie F. Kiršos gyvenimą Bostone, V. Katiliaus pasakojimas apie literatūros profesorius Kauno universitete. Visko nesuminėsi. Skaityti ir įsiminti tikrai yra ką. Belieka pasidžiaugti, kad galime pirmą kartą plačiau susipažinti su savita dailininke Julija Paltarokaite-Šalkauskiene, kitais užmarščiai neatiduotais kūrėjais... Išskirtinis "Varpų" bruožas bei neabejotina vertė - gausūs pasakojimai apie Šiaulių miestą, šiauliečius, palikusius ryškų pėdsaką šio miesto krašto gyvenime, kultūros, meno, mokslo baruose. Gaivi "Varpų" versmė - redaktoriaus Leono Peleckio kelionė į Ameriką, kur jis lankėsi prieš kelis metus ir surado nemažai bendraminčių, talkininkų.

Nijolė Blaževičiūtė

"Aš sėdžiu po šakom akacijos baltos"

Vilniuje paminėtas žinomo išeivijos poeto Henriko Radausko jubiliejus

...Tai buvo labai seniai. Bene 1939 metų pavasarį. Kažkur pašešupy prie Marijampolės. Mes, Marijonų gimnazijos mokiniai, vadinantys save literatais, kaip įprasta, žarstėmės žinomais ir nežinomais poezijos posmais. Tos buvo žaidimas, varžybos, kas daugiau poetų yra perskaitęs. Staiga kažkuris, ar ne mūsų globėjas Anzelmas Matulevičius, vėliau virtęs A. Matučiu, mestelėjo:

Pirmutiniais pavasario peiliais
Ant klanų ruduo pasipjovė,
Išbarstytos briliantų eilės
Lyg sultono naujai sugulovei.

Pagal žaidimo taisykles mes čia pat turėjome pasakyti poeto pavardę. Bet iš mūsų - buvome ar ne septyniese - niekas net burnos nepravėrė.

- Klausykite dar, - pasiūlė Anzelmas:

Nepasilenksiu ir nepakelsiu
Briliantų nuo plono stiklo.
Nematys vagių ir auksakalių
Šitos brangakmenių kasyklos.

Vėl tylėjome. Kas? Miškinis? Boruta? Inčiūra? Kossu-Aleksandravičius (taip dar tada vadinosi Jonas Aistis)? O gal Matuzevičius? Netikėta, įdomu, gražu, bet negirdėta. Bent mums, gimnazistams.

- Tai Henrikas Radauskas, - iškilmingai pranešė Anzelmas Matulevičius, mojuodamas neišvaizdžia knygute.

Ir mes sudūrėme akis ir nosis į tą knygutę, kuri vadinosi "Fontanas". Išleista ji buvo prieš ketverius metus. Ir mes vienas po kito skaitėme:

Šuo suloja. Ir aušra
Staiga užgęsta. Nei isterikos
Kvailos, nei raitelių nėra
Nei tos mainrydiškos Amerikos.

...Drąsus Pavasaris, apglėbęs
Naktį
Bučiuoja ją, laimingą, ant
žvaigždžių.
Ir jos širdis kaip jūra ima plakti
Ir karšto kraujo ritmą aš girdžiu.

...Amerikone,
Gaila tavęs /ir dolerių/ labai,
Reikėjo pasilikt Bostone.
Good bye!

Kitą rytą mes jau kamantinėjome mūsų mielą lietuvių kalbos ir literatūros mokytoją Joną Stoskeliūną - užvakarykštį studentą: kas per vienas tas Radauskas? Mokytojas pasisakė pažįstąs poetą, kuris tuo metu dirbo, berods, Švietimo ministerijos knygų leidimo komisijoje. Užsiminė, kad tai poetas, nelabai mėgstantis žmonėtis, kad jis romantikas ir simbolistas.

Nelabai mes tada nutuokėme nei apie romantiką, nei apie simboliką, bet mus žavėjo jo netikėta vaizdų kaita, griežtas - su ritmu ir rimu - eiliavimas, tikslūs, dažnai buitiški žodžiai, pritrenkiančios metaforos. Deja, tada jis netapo mūsų numylėtiniu, nes mūsų meilė buvo negrąžinamai atiduota B. Brazdžioniui, J. Kossu-Aleksandravičiui, S. Nėriai, A. Miškiniui.

Jų mes buvome sklidini, jais turtingi, juos atkakliai gynėme nuo visokių kitų eiliuotojų. Dar paskaitydavom (anksčiau) jo eilėraščių ar vertimų "Naujojoje Romuvoje", "Dienovydy", kitoje periodikoje, bet ir tada jis mums nebuvo didžiausias ar mylimiausias.

Vėliau, vokiečių okupacijos metais, man teko Henriką Radauską pamatyti keletą kartų savo akimis. Dažniausiai mūsų direktoriaus ir poeto S. Santvaro draugijoje.

Paskui jį, kaip ir daugybę kitų mūsų talentingų kūrėjų, ištiko svetimų žemių tremtis, klajonės po griūvančios Vokietijos miestus ir kaimus, siaubo naktys bomborduojamame Berlyne ar Drezdene, bežemio vagabundo dalia DP stovyklose.

Ir tikslus, vaizdingas, lakoniškas H. Radausko poezijos žodis klajojo kažkur kitur, toli nuo Tėvynės. Bet Tėvynė buvo gyva jo eilėse, ji buvo girdima, svajojama, sapnuojama.

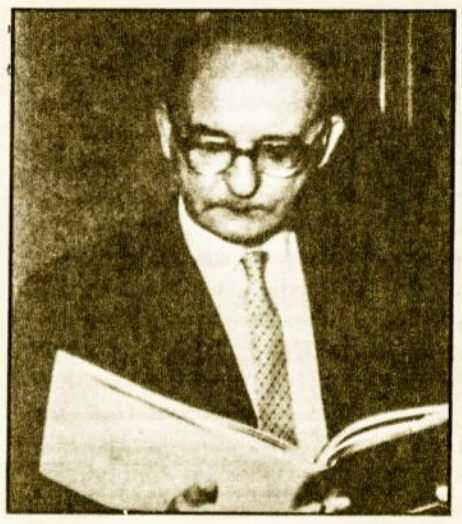

Mes matom pro dūmus Europos
Gimtųjų laukų vasarojų.
Mus šaukia sodybos ir trobos
Mes matome prarastą rojų.

Ir mes jį matysim Kanadoj,
Girdėsim pietų serenadoj,
Aliaskoje, vėtrų riksme,
Bombėjuj, Sidnėjuj, Grenadoj,
Ant žemės arba po žeme.

Sunkiai dirbdamas fizinį darbą, rūšiuodamas ir pakuodamas pudrą, kvepalus ar validolio tabletes, vėliau rikiuodamas JAV kongreso bibliotekos knygas - Baltimorėje, Čikagoje, Vašingtone - Henrikas Radauskas rašė eilėraščius, leido knygas. Kaip priminė K. Bradūnas vakare, skirtame H. Radausko 85-jam gimtadieniu paminėti (vakaras įvyko Vilniuje Rašytojų klube balandžio 24 d.), poeto knygos ėjo kas penki, dešimt ar penkiolika metų. "Strėlė danguje" išėjo 1950, "Žiemos diena" - 1955, "Eilėraščiai" - 1965 m. Lygiai 10 metų po poeto mirties (jis mirė 1970 08 27 Vašingtone) praėjus, Henrikas Radauskas grįžo į Lietuvą: "Vaga" išleido jo poezijos rinktinę "Lyrika".

Tiesa, atskiri jo eilėraščiai buvo skelbti ir anksčiau. Rinktinėn, be abejo, tada negalėjo patekti visi jo sukurti eilėraščiai - nors poetas save laikė apolitišku, dažnai tolimu nuo realaus gyvenimo, tačiau jo poezija buvo nepriimtina socialistinio realizmo žyniams.

Atgimimui prasidėjus Henrikas Radauskas Lietuvoje buvo gausiai spausdinamas, kritikų ir poetų aptariamas ir tyrinėjamas. Jis buvo pripažintas vienu ryškiausių ir savičiausių mūsų poetų. Neseniai "Baltųjų lankų" leidykla išleido G. Viliūno sudarytą knygą "Radauskas", kurioje spausdinami autentiški poeto tekstai, atskleidžiantys jo požiūrį, polinkius, estetikos principus; pluoštas atsiminimų apie poetą (kritikai pažymėjo itin išsamų ir įdomų J. Blekaičio straipsnį), o taip pat kitų bendraamžių - daugiausia literatūros kritikų ir poetų - mintys apie H. Radauską.

H. Radauskas buvo gana plačiai ir įdomiai prisimintas minėtame vakare, skirtame poeto 85-osioms gimimo metinėms paminėti.

Nuskambėjus H. Radausko posmams, kuriuos meistriškai padeklamavo Nacionalinės premijos laureatas L. Noreika, apie H. Radausko sąsajas su Jurgio Baltrušaičio poezija gyvai ir įdomiai apžvelgė prof. V. Daujotytė. Kadangi H. Radauskas gimė per Jurgines, ši literatūrologė labai žaismingai susiejo poeto draugystę su Jurgiais - Baltrušaičiu ir Blekaičiu. Profesorė užčiuopė gilias dvasines, kūrybines, estetines dviejų poetų - H. Radausko ir J. Baltrušaičio panašybes, adekvatų filosofinį požiūrį į reiškinius ir žmones.

Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesorius A. T. Antanaitis pažėrė žiupsnį prisiminimų iš tų laikų, kai jie su poetu, o taip pat su M. Katiliškiu, skirstė, rūšiavo ir pakavo, krovė vaistus ir kvepalus vienos stambios Amerikos firmos sandėliuose, kaip tik užėmę tą patį pietų stalo galą, kalbėjo, ginčijosi, diskutavo.

Jis gana pastabiai ir taikliai charakterizavo poetą kaip žmogų, nepakenčiantį netvarkos, pedantiškai punktualų, negailestingai tiesų, kai buvo aptariama jo kūryba, o apskritai kiek keistoką, užsidariusį didelio triukšmo ir sambūrių vengiantį kūrėją. Cituodamas H. Radausko posmus, profesorius juos komentavo, prisiminė, kaip tas ar kitas eilėraštis gimė.

O poetas K. Bradūnas, prisiminęs kaip jie su H. Radausku Baltimorės statybos bendrovėje kėlė ir kalė sparus ir čytus, prieštaravo kritikams iš Lietuvos, bandantiems priskirti H. Radauską miesčioniškiems poetams.

Pasak K. Bradūno, H. Radauskas - kaimo ir miesto kultūros sintezės poetas. Jis prisiminė daręs poeto jubiliejui poetinį montažą, kuriam muziką turėjo kurti kompozitorius M. Budriūnas. Deja, jis teparašė tik vieną dainą - plačiai žinomam poeto tekstui "Aš nestatau namų, aš nevedu tautos, Aš sėdžiu po šakom akacijos baltos". Daina pasirodė verta teksto ir plačiai papliko po visas JAV lietuvių kolonijas. K. Bradūnas pabrėžė, koks reiklus ir tikslus, negailestingas grafomanams kritikas buvo H. Radauskas.

Į Rašytojų klubą gausiai susirinkę poeto kūrybos mėgėjai ir kolegijos galėjo išgirsti ir autentišką poeto balsą, skaitantį:

Žaibai ir vėjai neša mano širdį,
Nežinančią nei meilės,
nei klastos.
Ją saulė pamaitins, lietus
pagirdys,
Jai mėnuo vario antkapį atstos.

- Čia visas Radauskas, - pasakė kažkuris vakaro dalyvis.

O dar platesniu mastu H. Radausko 85-asis gimtadienis buvo paminėtas Vilniaus menininkų rūmuose, kur įvyko didelis literatūros ir meno vakaras

Petras Keidošius

DBL S-gos 47-asis metinis suvažiavimas Londone

Kalba Eimutis Šova, šiemet vėl išrinktas į DBLS direktorių valdybą.

Diskusijos nesibaigdavo ir suvažiavimo pertraukų metu.

Atkelta iš 1 psl.

antrankius ir išsivesdamas pokalbiui vieną iš Lietuvių namų gyventojų. Pastebėjęs, kad Lietuvos namai verkia darbo, ambasadorius R. Rajeckas paragino bendruomenę imtis ryžtingesnių sprendimų Lietuvių namų atžvilgiu.

Sveikinimai ir pranešimai

Metinį DBL S-gos suvažiavimą atidarė direktorių valdybos pirmininkas Jaras Alkis. Jis pasveikino suvažiavimo svečius, DBLS skyrių atstovus ir pakvietė tylos minute pagerbti mirusius Sąjungos narius, tarp jų ir neseniai mirusį Mečį Bajoriną.

DBL S-gos suvažiavimo pirmininku išrinktas J. Zokas, sekretoriumi - A. Gasperas. Sveikinimų komisijon išrinkti: A. Vilčinskas, K. Tamošiūnas ir Vl. Dargis.

Kaip minėta, žodžiu suvažiavimą pasveikino Lietuvos ambasadorius Didžiojoje Britanijoje ir Šiaurės Airijoje prof. R. Rajeckas ir pažadėjo suvažiavime būti bei kalbėti sekmadienio dienos posėdyje. Prof. V. Landsbergio sveikinimą perdavė DBLS Škotijos skyriaus pirmininkas J. Bliūdžius. Lietuvių Skautų Sąjungos ir DBLS Derby skyriaus vardu susirinkusius pasveikino J. Maslauskas.

Raštu suvažiavimą pasveikino Juozas Bendorius, PLB valdybos pirmininkas B. Nainys, Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) vardu - LR Seimo narė L. Andrikienė.

Priimta metinio suvažiavimo dienotvarkė su pataisymais, patvirtintas 46-ojo suvažiavimo protokolas.

DBL S-gos direktorių valdybos pirmininko pranešimas buvo paskelbtas "Europos lietuvyje". Kitus pranešimus pateikė: Didžiosios Britanijos lietuvių jaunimo sąjungos - Scott Mineikis, Lietuvių skautų sąjungos - J. Maslauskas, Tautinės Paramos fondo, Raudonojo Kryžiaus, Revizijos komisijos - B. Butrimas, Tautos ir Pagalbos Lietuvai fondų - K. Tamošiūnas, "Europos lietuvio" - Vl. Dargis, DBLS Corby skyriaus - J. Uogintas, Sodybos skyriaus - A. Klimas, Derby - J. Maslauskas ir Londono centrinio - K. Tamošiūnas. J. Zokas paminėjo, jog jis talkina steigiamam pažinčių-vedybų biurui.

DBL S-gos mandatų komisijos pranešimą pateikė Justas Černis.

Pagal registracijos lapus suvažiavime dalyvavo iš 13-kos skyrių 18 deputatų, kurie atstovavo 650-čiai DBL S-gos narių.

Iš didelio debesio - mažas lietus

Po pranešimų buvo perskaitytos 3 specialios rezoliucijos. Pirmoji - DBLS Londono pirmojo skyriaus rezoliucija, kuria buvo reikalaujama pakeisti DBLS įstatų 38-41 paragrafus, nusakančius direktorių rinkimo tvarką. Antroje - DBLS Londono centrinio skyriaus rezoliucija, pareiškianti nepasitikėjimą direktorių valdyba ir reikalaujanti visų direktorių atsistatydinimo. Trečioji - (Petro B. Varkalos) siūlė dabartinę DBL S-gos direktorių valdybą, kuri sudaroma iš 7 asmenų, sumažinti iki 5, o LN B-vės, kuri taip pat sudaroma iš 7 (tų pačių) asmenų, sumažinti iki 3 "administracijoje nusimanančių direktorių". Šeštadienio vakare ir sekmadienio rytą vykusiose diskusijose nė viena rezoliucija nebuvo priimta, bet laikytasi P. B. Varkalos rezoliucija su pataisymu, jog į LN B-vės, kaip ir į DBL S-gą, kaip iki šiol, bus renkami 7 direktoriai, o ne 3, kaip toji trečioji rezoliucija reikalavo. Šiuo pasiektu "kompromisu" (susitarimu) džiaugėsi ir perrinkti direktoriai, ir jų atsistatydinimo reikalavę "revoliucionieriai".

Į naująją DBL S-gos direktorių valdybą buvo pasiūlyta 10 kandidatų. Išrinkti 7 daugiausia balsų gavę kandidatai: S. Kasparas (555), J. Alkis (594), V. O'Brien (501), J. Levinskas (599), V. Gasperienė (432), K. Tamošiūnas (338), E. Šova (333); neišrinkti J. Millar-Juozapavičius (233), E. Augaitytė (42), P. Markevičius (114). (Beje, P. Markevičiaus likimas buvo sprendžiamas jam nedalyvaujant.) Iš naujai išrinktų 3 direktorių K. Tamošiūno, E. Šovos, J. Levinsko tik trečiasis dar nėra buvęs direktorių valdybos narys. Rinkimus pralaimėjo jaunimo atstovai bei lietuviškai nemokantieji DBL S-gos direktorių valdybos nariai. Naujai išrinktosios valdybos direktorių amžiaus vidurkis maždaug 57 m. Direktorių valdyba pareigomis pasiskirstys po 3 savaičių. Ji turės atlikti daug darbų: suremontuoti Lietuvių namus ir įvesti juose tvarką, surasti tinkamus vedėjus Lietuvių Sodybai ir padidinti šio vieneto pelningumą, taip pat apsispręsti dėl "Europos lietuvio" leidybos. Kaip seniesiems ir naujiesiems direktoriams tai pavyks, iki kito suvažiavimo tikrai bus aišku.

Taip pat buvo išrinktos: Tarybos, mandatų bei revizijos komisijų valdybos. Visų valdybų nariams linkime sveikatos ir sėkmės darbe.

Po pranešimo vykusiose diskusijose išryškėjo suvažiavimo rūpestis "Europos lietuvio" pelningumo ir jo ateities veikla. Apie suvažiavimo svarstymus bei "Europos lietuvio" galimybes pranešime kitame "EL" numeryje. Kituose "EL" numeriuose pranešime apie tuo pat metu vykusį LN B-vės suvažiavimą.

8 puslapyje spausdiname lietuvių spaudoje paskelbtą Eltos pranešimą pie DBLS ir LNB 47-ąjį suvažiavimą.

ELI

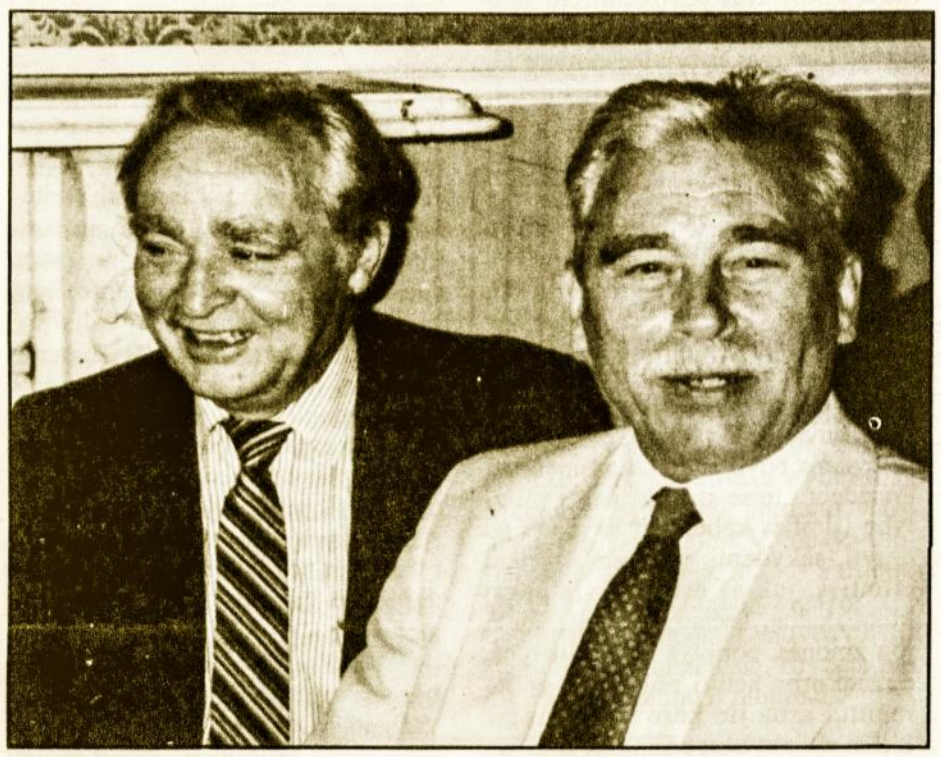

Naujas DBLS direktorių valdybos narys Juozas Levinskas (dešinėje) ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atstovas Britanijoje, aktyvus visuomenininkas Balys Butrimas.

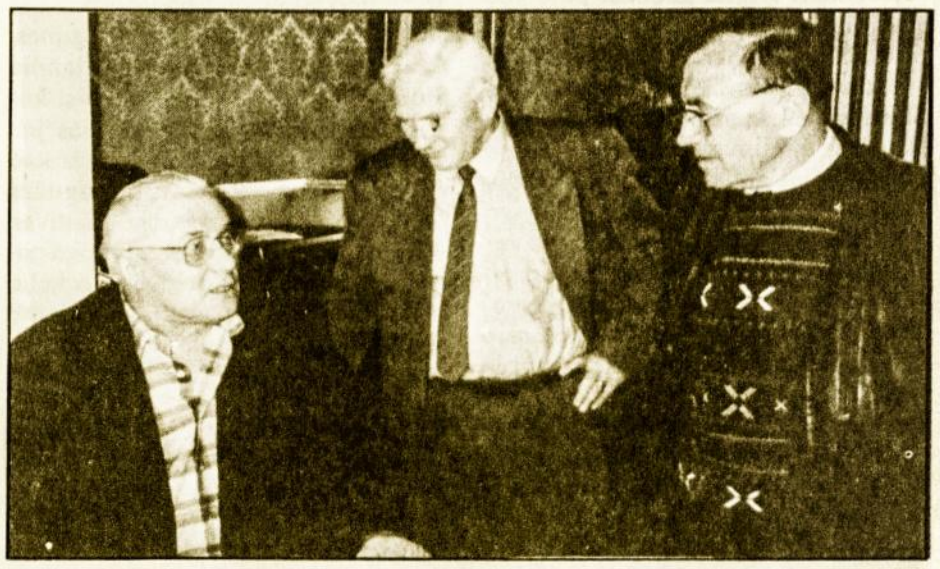

"Europos lietuvį" reikia uždaryti!", - sako J. Bliūdžius, DBLS Škotijos skyriaus pirmininkas (pirmas kairėje). Greta jo - P. Jazukevičius - Revizijos komisijos narys, ir Londono centrinio skyriaus valdybos narys Batakys.

V. Gasperienė - LNB direktorė ir akcininkų susirinkimo sekretorė; V. O'Brien - direktorių valdybos pirmininkas, Mr. Davies - revizorius (Weston Kay).

Iš kairės: S. Starka - DBLS Birminghamo skyriaus pirmininkas; J. Zokas - garbės narys, DBLS 47-ojo suvažiavimo pirmininkas; J. Alkis - DBLS direktorių valdybos pirmininkas.

Senoviška pilis, užsienio politika ir avys

Atkelta iš 1 psl.

veiklą Londone", pasakė Justas Vincas Paleckis.

Konfliktas dėl pilietybės - nuo Aukščiausiosios Tarybos laikų

Komentuodamas ambasadoriaus Raimundo Rajecko atsiprašymą, išsakytą DBLS suvažiavime, dėl to, jog per penkerius nepriklausomybės metus ne viskas buvo padaryta, sprendžiant pilietybės suteikimo išeiviams klausimą, Prezidento patarėjas Justas Vincas Paleckis sakė, jog atsiprašymas, jei jis tariamas rimtai, ir suvokimas, jog ne viską esame padarę, ką galėjome, yra labai teigiamas ir sveikintinas dalykas. Pilietybės suteikimą užsienio lietuviams Justas Vincas Paleckis pavadino tam tikru konfliktu, besitęsiančiu nuo Aukščiausiosios Tarybos, kuri paskelbė Lietuvos nepriklausomybę (J. V. Paleckis buvo tos AT deputatas, yra Kovo 11-osios akto signataras - ELR), laikų, kuomet buvo priimtas pilietybės įstatymas, neatsižvelgus į išeivių nuomonę. "Užsienio lietuviai mano, jog jie automatiškai yra Lietuvos piliečiai, kadangi bėgo iš Lietuvos ne savo noru, dirbo krašto labui, nepamiršo kalbos, išlaikė kultūrą, ir šis požiūris yra labai teisingas, - tvirtino Justas Vincas Paleckis. - Ne kartą buvau liudininku, kai užsienio lietuviams buvo siūloma pasinaudoti Prezidento teise suteikti jiems pilietybę išimties keliu, atsisakydavo tai daryti, sakydami, jog man nereikia išimties, juk aš esu lietuvis pagal kilmę, kalbą. Tačiau reikia pripažinti, jog žmonės, norintys gauti pilietybę, dažnai arba neturi reikalingų dokumentų, arba jie karo metu dingo, kitom aplinkybėm pasimetė. Ir aš gerai suprantu Lietuvos migracijos departamento vadovus ir žmones, ruošiančius pilietybės įstatymus - visgi elementari tvarka gaunant pilietybę turi būti. Nes šalia dešimčių tūkstančių lietuvių, kurie savo gyvenimu ir veikla nusipelnė būti Lietuvos piliečiais, ir jiems turi būti rodomas visiškas pasitikėjimas, yra šimtai, o gal tūkstančiai apgavikų, kurie norėtų pasinaudoti lengva dokumentų gavimo procedūra, kad pasiektų savo nešvarių tikslų, ir į tai valstybė turi atsižvelgti. Iš ambasadoriaus Raimundo Rajecko ir ambasados patarėjo Alvydo Medalinsko girdėjau apie atvejus, kai Lietuvos pilietybė įsigyjama antiįstatymiškai, ją gauna žmonės, neturintys tokios teisės, ir vėliau reklamuojasi kaip Lietuvos piliečiai. Ambasadorius pasakojo, jog jie mėgina išaiškinti šiuos atvejus, kurie daro didelę žalą valstybei".

Lietuvos Prezidentas - į Londoną

"EL" prašymu ambasadorius Justas Vincas Paleckis pasakojo ir apie Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko gegužės 6-8 d. vizitą į Londone vyksiančias Antrojo pasaulinio karo pabaigos minėjimo iškilmes. Prezidento apsisprendimas dėl karo pabaigos minėjimo šventimo toje ar kitoje sostinėje buvo nelengvas ir ilgas. Svarstyta, kaip nepakenkti Lietuvos interesams, bet juos dar labiau sustiprinti, norėta pajusti viešąją nuomonę - kas remia važiavimą į vieną ar kitą sostinę, kreiptas dėmesys, kaip elgiasi kitų valstybių vadovai; nemažą vaidmenį suvaidino ir istorinės praeities vertinimas; svarbus momentas buvo pozicijų derinimas su Ryga ir Talinu - norėta pademonstruoti Baltijos šalių vienybę.

Iškilmių metu numatyti protokoliniai-ceremoniniai renginiai: susitikimas merijoje su Londono meru, iškilmingos pamaldos švento Pauliaus katedroj, paradas, didelis priėmimas Buckinghamo (Bakingamo) rūmuose. Pasak Prezidento patarėjo, tai bus renginys, kurio šventinę pusę šiek tiek užgoš dalykinė: "tokie tarptautiniai susibūrimai yra puiki proga pakalbėti, pasikeisti nuomonėmis, susitikti su kitų valstybių vadovais, o į Londoną tomis dienomis suvažiuos daugelio valstybių ir vyriausybių galvos".

"Manau, jog mūsų Prezidentas labai teisingai pasielgė, nuspręsdamas važiuoti į Londoną, buvau karštas to sprendimo šalininkas. Buvo girdėti daug balsų, jog neverta niekur važiuoti. Mano nuomone, tai būtų ne visai teisingai, nes karo pabaigos minėjimo iškilmės Londone bus dar viena proga pademonstruoti, jog mes, Lietuva, esame su besivienijančia Europa, esame su tomis šalimis, kurios šalia nacionalinės sostinės jau turi antrąją sostinę Briuselį, ir kad mes tampam tokia šalimi gegužės 29-ąją - ši data bus istorinė Lietuvai. Iškilmės Londone bus gera proga pademonstruoti, jog Lietuva kito kelio neįsivaizduoja", pasakė Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais Justas Vincas Paleckis.

Erika Umbrasaitė

Naujų knygų lentynoje

Gera knyga lietuvių užsienyje vaikams

Neseniai "Žodyno" leidykla Vilniuje išleido užsieniečiams skirtą mokytis lietuvių kalbos vadovėlį "Modern Lithuanian". Tikiuosi, kad ši A. Paulauskienės ir L. Valeikos knyga sudomins ir tuos mūsų tautiečius užsienyje, kurie nori tobulinti savo lietuvių kalbą, jos mokyti vaikus bei anūkus.

"Modern Lithuanian" - tai puikus lietuvių kalbos vadovėlis visiems ją primiršusiems ir jos besimokantiems. Jame užsibrėžta supažindinti su šnekamosios ir rašomosios bendrinės lietuvių kalbos pagrindais. Autoriai, rašydami knygą, turėjo prieš akis ir lietuvių išeivius, kurie savo tėvų, senelių ar proseneliu kalbos nemoka arba nori išmokti geriau.

Vadovėlį puikiausiai gali imti į rankas visi, ketinantys pramokti lietuvių kalbos arba tik norintys susipažinti su jos garsine ir gramatine struktūra. Vienintelė sąlyga - mokėti anglų kalbą, kadangi vadovėlis skirtas angliškai kalbantiems.

Vadovėlis sudarytas iš įvado, 21 pamokos ir gramatinio priedo. Kiekvienoje pamokoje rasime fonetikos ir gramatikos skyrelius, tekstą su žodžių paaiškinimais, pratimų ir pokalbių įvairiomis temomis. Lietuvių kalbos garsinė ir gramatinė struktūra išdėstyta nuosekliai ir išradingai, visi žodžiai ir jų formos sukirčiuoti. Ypač norėtume atkreipti dėmesį į vykusiai parinktus geros ir gražios kalbos tekstus, supažindinančius su Lietuva ir jos kultūra. Tekstai ir pokalbiai įrašyti į audiokasetes, pridedamas prie vadovėlio. Vienos knygos ir 2 kasečių su persiuntimo išlaidomis kaina - 33,80 USD.

Informacija teikiama Vilniuje **tel. (370 2) 22-00-04, 75-59-41, fax: (370 2) 75-59-41.**

Arba siųsti laišką: **P. O. B. 681. 2051 Vilnius, Lithuania.**

Genovaitė Gudonienė

Taurus patriotas, nuoširdus talkininkas lietuviškuose darbuose

A†A Vacio Piščiko atminimui

Vacys Piščikas gimė 1923 m. sausio 23-ąją ant Ventos upės kranto esančiuose Kuršėnuose. Tai buvo tikras žemaitis.

Ne daug ką žinome apie Vacio jaunystę. Būdamas 16 metų amžiaus neteko savo numylėtos motinos. 1940 metais, kai sovietinė Rusija okupavo Lietuvą, jo tėvas buvo areštuotas ir vėliau išvežtas į Sibirą, kur mirė. Jaunasis Vacys tą labai skaudžiai išgyveno. Jį neramino ir tai, kad raudonoji armija gali sugrįžti kaip Lietuvos okupantė. Todėl, norėdamas padėti savo mylimai Tėvynei, jis įstojo į besikuriančią Lietuvos Vietinę Rinktinę. Pabėgo iš jos, kai vokiečiai rinktinę norėjo panaudoti savo vokiškiems reikalams.

Gelbėdamasis nuo artėjančios sovietinės priespaudos, Vacys pasitraukė į Vakarus. 1944 metų vėlų rudenį jis atsidūrė prie Hamburgo. Karui pasibaigus gyveno Spakenbergo lietuvių DP stovykloje. Įkūrus Spakenberge lietuvių Tumo Vaižganto gimnaziją, Vacys Piščikas įstojo į ją, 1947 metų kovo mėn. 31 dieną išlaikė mokslo baigimo egzaminus.

Vacys sportininkas

Jo tėvas buvo stalo teniso mėgėjas, tad nuo mažens Vaciuką pradėjo mokyti žaisti šį žaidimą. Būdamas 6 metų jis jau žaidė stalo tenisą už savo mokyklą. Mokyklos vedėjas, didelis stalo teniso mėgėjas ir žaidėjas, pastebėjęs jaunojo Vaciuko gabumus, jį taip ištreniravo, kad Vacys trejus metus iš eilės buvo Lietuvos mokyklų stalo teniso čempionas.

Vokietijoje

1946 metų lapkričio 23-25 dienomis anglų zonoje Wolterdingene prie Soltan įvyko lietuvių stalo teniso žaidėjų turnyras. Jame dalyvavo 24 stalo tenisininkai. Anglų zonos lietuvio tenisininko meisterio vardą laimėjo Vacys Piščikas. Turnyrą pradėjo *UNRRA Team 259* direktorius P. Ročwell, kuris vėliau V. Piščikui ir laimėtąją taurę įteikė.

1945 metų rugpjūčio 28-29 dienomis anglų zonoje vykusiose pabaltijiečių atletikos žaidynėse Vacys Piščikas, žaisdamas futbolo rinktinėje, buvo pripažinas geriausiu toje sporto šakoje ir pelnė "Atletikos žaidynių futbolisto" vardą.

1947 metų kovo 27 dieną Vacys Piščikas buvo priimtas į vokiečių stalo teniso klubą "Manner Turn Verein - Lübeck". Tais metais balandžio 25-26 dienomis šis klubas surengė teniso turnyrą, kuriame dalyvavo 40 žaidėjų. Baigiantis turnyrui Vacys Piščikas nugalėjo buvusį meisterį vokietį Schlersmann 3:0 ir tapo Scheswig-Holstein meisteriu.

Anglijoje

Vacys Piščikas, kaip daugelis anglų zonoje Vokietijoje buvusių lietuvių, atvyko į Angliją. Tai atsitiko 1947 metų liepos mėnesį. Pradžioje atsidūrė Cottinghamo prie Hull pereinamojoje stovykloje, vėliau išvyko darbams į Šiaurės Rytų Angliją ir apsistojo Windlestone Hall. Laisvu nuo darbo laiku jis ir čia pradėjo garsėti kaip geras stalo tenisininkas.

Darham miesto laikraštis "Scribe" rašė: "Jeigu ne rusai (užėmę Lietuvą ir privertę trauktis lietuvius, tarp jų ir V. Piščiką - *ELR*), tai šiandien South West Darham neturėtų šitokio aukšto kalibro stalo tenisininko".

Vacys čia buvo gaudomas, kad tik žaistų už angliškus klubus. Jis pasirinko ir ilgiausiai žaidė už Bishops-Aucklands klubą, tapo visos šiaurinės Anglijos stalo teniso čempionu. Gavo pažymėjimą "The National Sports Developments Fund Certificate of Merit".

Be to, Vacys dalyvavo Didžiosios Britanijos lietuvių sporto sąjungoje, žaidė lietuvių turnyruose ir visuomet pasirodydavo kaip geriausias žaidėjas.

Vacys Piščikas buvo unikalus sportininkas: kai norėdavo - jis žaisdavo futbolo, krepšinio komandose; buvo geras plaukikas - net iki paskutinės savo gyvenimo dienos lankė plaukimo baseiną.

Visiems ateina laikas kurti savo šeimas, namų židinius. Vacys irgi ėjo tuo keliu.

Jis buvo vedęs dusyk. Turėjo 6 anūkus, kuriuos labai mylėjo. Kuo daugiau anūkų būdavo jo namuose, tuo jis jausdavosi laimingesnis.

Vacys Piščikas buvo visuomenininkas: dirbo visokį lietuvišką darbą, kur tik buvo reikalingos jo darbo rankos ir sumanumas. Kurį laiką buvo Londono lietuviškos parapijos tarybos narys, dalyvavo Lietuvių Švento Kazimiero klubo, DBL S-gos skyriaus veikloje. Mėgo lietuvišką spaudą. Tarp kitų leidinių "Europos lietuvis" buvo jo pirmasis laikraštis. (Yra dirbęs "Europos lietuvio" redakcijoje ir "Nidos" spaustuvėje Londone - *ELR*).

1994 metų vasarą Vacys su žmona Hilda ilgesnį laiką lankėsi Lietuvoje, dalyvavo dainų šventėje. Jis kartu su žmona, kuri Britų-lietuvių pagalbos fondo vaikams Lietuvoje sekretorė ir to fondo variklis, aplankė 18 Lietuvos vaikų prieglaudų ir internatų. Po to Vacys su didžiuliu užsidegimu dar labiau talkino fondui. Bet, deja, 1995 metų vasario 6 dieną likimas staiga nutraukė jo gyvybės siūlą.

Didžiosios Britanijos lietuvių bendruomenė neteko didelio tauraus patrioto, bendruomenės garsintojo sporto srityje, nuoširdaus talkininko lietuviškuose darbuose.

Šviesus Vacio Piščiko atminimas ilgam liks velionį pažinojusiųjų atmintyje.

Stasys Kasparas

Londonas

Paprašė nustatyti, ar tai brolis

Radviliškiečiai Poluniovai kovo pabaigoje kreipėsi į savo rajono policijos komisariato migracijos tarnybą prašydami nustatyti, ar tikrai Anglijoje gyvena jų brolis Andrejus Poluniovas. Neseniai Anglijos ir Lietuvos spauda daug rašė apie šį išeivį iš Lietuvos, netikėtai loterijoje laimėjusį 2,3 milijono svarų sterlingų. Giminaičių nuomone, tuose pranešimuose yra daug prieštaravimų, netikslumų, kurių jie patys nepajėgūs išsiaiškinti. O svarbiausia - viskas dabar tarsi nutilo, ir jie visai nebežino, ar iš tikrųjų po 50 metų atsirado jų brolis, ar tai kitas žmogus. Priminsime, kad Radviliškyje gyvenantis Makarijus Poluniovas buvo nuvykęs į Didžiąją Britaniją, tačiau jam nepavyko susitikti su Andrejumi, kuris, kaip atrodė iš spaudos pranešimų, yra jo brolis, dingęs be žinios karo metu.

Pasak "Šiaulių krašto", Radviliškio rajono migracijos tarnybos viršininkė I. Vaitkienė pranešė, kad pagal Poluniovų prašymą kaupiama medžiaga. Ji bus perduota Lietuvos migracijos departamentui, užsienio reikalų ministerijai ir pradėta tirti.

Vengrai padės Lietuvos geležinkeliams

Valstybinės įmonės eksploatacijos direktorius Selestinas Razgus neseniai penkias dienas viešėjo Vengrijoje. Paprašėme jį papasakoti apie kelionės tikslus.

- Mes turbūt vieni pirmųjų po SSRS žlugimo atnaujinome ryšius su Vengrijos gamykla "Gans Mavag", kuri anksčiau mums teikdavo atsarginių detalių vengrų gamybos dyzeliniams traukiniams, Lietuvos geležinkelių dyzelinių traukinių parke sudarantiems per 75 proc. Tiesa, dabar ji suskilo į kelias savarankiškas gamyklas. Teko aplankyti tris didžiausias - tai bendra vengrų-anglų gamykla "Gans Hunslet", užsiimanti dyzelinių ir elektrinių traukinių elektros aparatūros gamyba, "Gans Motor", kuri gamina įvairius dyzelinius, taip pat dujinius variklius, ir trečioji - "Gans David Brown", kur 51% kapitalo priklauso Anglijos biznieriams ir tik 49% Vengrijos. Čia gaminamos įvairios pavaros, reduktoriai bei kitos pavarų atsarginės dalys. Kartu su "Lietuvos geležinkelių" generalinės direkcijos lokomotyvų tarnybos inžinieriumi P. Kvedaru susitikome su šių trijų gamyklų vadovais ir pasirašėme tiekimo sutartis 1995 metams. Bendra kontraktų suma viršija 1,5 milijono JAV dolerių. Už šiuos pinigus gausime penkis naujus dyzelinius variklius, keturias naujas pavarų dėžes, penkis kompresorius ir kitų atsarginių detalių. Be to, dar reikėjo susitarti ir dėl kainų. Tai mums pavyko. Noriu pažymėti, kad mes neperkame iš Vengrijos morališkai senų pavarų dėžių. Šiais metais vengrai įsisavina naujų, žymiai ekonomiškesnių ir galingesnių dyzelinių variklių gamybą. Jų gabaritai atitinka senuosius, todėl labai patogu restauruoti senus dyzelinius traukinius. Kadangi mes buvome pirmieji, pavyko susitarti, kad du varikliai būtų parduoti senomis kainomis. Naujos konstrukcijos jų pavarą dar praeitų metų rugpjūtyje įstatėme į dyzelinį traukinį Nr. 767. Tai hidraulinė pavara. Anksčiau ant visų stovėjo hidromechaninės, tos greičių dėžės labai nuostolingai dirba. Jei Vakarų Europoje hidraulinės pavaros kainuoja 130-140 tūkstančių dolerių, tai mes už dvi pirmas mokėjome po 60 tūkstančių, o ateityje mokėsime maždaug po 90 tūkstančių dolerių, tai vis tiek žymiai pigiau negu kitose šalyse. Dabar dar keturias tokio tipo pavarų dėžes paimsim ir savo jėgomis pakeisime senas. Hidromechaninės pavaros be kapitalinio remonto nepravažiuoja daugiau 80-100 tūkstančių kilometrų, o naujosios, manome, dirbs bent 4-5 kartus daugiau be rimto kapitalinio remonto. Tai mums garantavo vengrų specialistai.

Mano manymu, atitinkamai modernizuoti mūsų dyzeliniai traukiniai dar turėtų kursuoti Lietuvos ir kaimyninių šalių plieno keliais apie 10-15 metų.

- 1937 metais Lietuva buvo įsigijusi keletą automatrisų iš Vokietijos, kurios kursavo iš Kauno į Klaipėdą, Šiaulius, Alytų. Tada jos važiavo 120 km per valandą greičiu, t. y. kaip dabar važiuoja greitieji traukiniai į Kauną, keleivinis traukinys "Baltija". Ar kažką panašaus neplanuojama artimiausiu metu paleisti ir dabartiniais Lietuvos geležinkeliais?

- Taip, planuojama. Manau, kad tai įvyks dar šiame šimtmetyje. Vengrijoje mes domėjomės motorizuotų vagonų gamyba. Tai dviejų vagonų matrisos - vienas motorinis, kitas prikabinamas. Jų greitis 160 km/val., o realiai 140 km/val. tikrai turime važiuoti.

- Tad Kauną pasieksime greičiau nei per valandą?

- Laisvai. Tačiau galima kelis tokius dvigubus vagonus iš Vilniaus paleisti į Klaipėdą vietoje "Baltijos" traukinio. Sustodami tik keliose vietose, tokie vagonai uostamiestį pasiektų per 3-3,5 valandos ir galėtų išvykti iš Vilniaus į pajūrį ir iš pajūrio į Vilnių vos kelių valandų intervalu. Tai žymiai pagerintų keleivių kelionės sąlygas. Panašų pasiūlymą gavo ir estai. Dabar svarstome, kokį variantą pasirinkti. Juolab, kad pasiūlymų gavome ir iš kitų šalių. Pavyzdžiui, vokiečiai siūlo savo automatrises. Tai labai šiuolaikiška susisiekimo priemonė. Tačiau labai didelės kainos. Viena automatrisė kainuoja apie tris su puse milijono vokiškų markių, o vengriškąją galima įsigyti maždaug 1,3-1,5 milijono dolerių.

Kalbėjosi Aleksandras Januškis

Dėl turto grąžinimo ir kompensacijų užsienio valstybių piliečiams

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, atsižvelgdama į vis plačiau diskutuojamą problemą dėl turto grąžinimo ir kompensacijų užsienio valstybių piliečiams už Lietuvoje prarastą turtą, pareiškia:

Nacių ir sovietų okupacijos metais iš daugelio Lietuvos piliečių buvo atimta nuosavybė. Lietuvos Respublika, 1990 m. kovo 11 d. atkūrusi savo nepriklausomybę, gerbdama pagrindines žmogaus teises ir laisves ir remdamasi teisinės valstybės principais, ryžtingai ėmėsi atstatyti visų tautybių Lietuvos Respublikos piliečių teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą. Tai buvo ir lieka sudėtingas uždavinys, susijęs su daugybės įvairių tautybių žmonių likimais ir interesais.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė supranta skaudžią žydų tautos netektį, kurią ji patyrė Antrojo pasaulinio karo metais. Žydų genocidą savo pareiškimais pasmerkė Lietuvos Respublikos Prezidentas, ministras pirmininkas.

Siekiant atstatyti teisingumą, savo galimybių ribose, remdamasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir gera valia, Lietuvos Respublikos Vyriausybė sprendžia ir ateityje konstruktyviai spręs visus išlikusio turto grąžinimo Lietuvos žydų bendruomenėms ir Lietuvos žydų religinėms bendruomenėms klausimus bei teiks joms visokeriopą paramą. Kaip pavyzdį galima paminėti, kad 1992-1994 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybė perdavė šioms bendruomenėms kelias dešimtis joms anksčiau priklausiusių pastatų.

Lietuvos valstybė nėra pajėgi grąžinti ar kompensuoti visą okupacijos metu prarastą turtą, kol jai pačiai nėra kompensuota už visus okupacinių režimų padarytus nusikaltimus. Nebūtų nei teisinga, nei teisėta versti visą atsakomybę dėl to Lietuvos valstybei ir visą kompensacijų naštą jos žmonėms, kurie ne dėl savo kaltės 1940 m. prarado laisvę ir nepriklausomybę ir per didelį pasiaukojimą bei sunkumus kuria demokratinę Lietuvą.

Lietuva dar kartą pabrėžia, kad reikalauja iš valstybių, tiesiogiai dalyvavusių Lietuvos okupacijoje, kompensuoti žalą, padarytą Lietuvai ir jos piliečiams. Kai tokia kompensacija už padarytą žalą bus išmokėta, o tai yra teisinė ir moralinė šių valstybių pareiga, dalis šios kompensacijos galės būti skirta ir užsienio valstybių piliečiams, nukentėjusiems nuo okupacinių režimų Lietuvos teritorijoje. LR Vyriausybė su dėkingumu priimtų visą valstybių ir bendruomenių, tarp jų ir pasaulio žydų bendruomenės, paramą, siekiant, kad valstybės, atsakingos už Lietuvos okupaciją ir aneksiją, kompensuotų padarytą žalą ir kad pagaliau būtų atkurtas tikras teisingumas.

LR URM informacijos ir spaudos skyrius

V. Landsbergio laiškas užsienio lietuviams

Australijos lietuvių savaitraštis "Mūsų pastogė" neseniai išspausdino Vytauto Landsbergio laišką:

"Mieli Tėvynės sąjungos nariai, rėmėjai ir visi lietuviai, susirūpinę išlaikyti demokratinę Lietuvos nepriklausomybę! Sveikinu Jus šv. Velykų proga ir su mūsų bendru pilietiniu tikėjimu, kad stiprėjanti pavasario viltis neužges, augs ir laimės! Tačiau mums Lietuvoje reikia Jūsų pagalbos. Aš kalbu ne vien apie materialinę paramą, už kurią esame labai dėkingi. Mums reikia Jūsų įvairaus organizacinio patyrimo, profesinių žinių ir talkos čia, Lietuvoje, kad įtvirtintume gerą poslinkį savivaldybėse su perspektyva Seimo rinkimams 1996 metais. Jei Lietuva sustiprės, ji bus atsparesnė ir pavojams, nuolat grūmojantiems iš Rytų. (Rinkimai Baltarusijoje, o taip pat ir Rusijoje anaiptol nežada gerų permainų). Suprantate, kad aš kreipiuosi pirmiausiai į tuos, kurie prie lietuviško patriotizmo turi dar ir laisvesnio laiko, ir sveikatos, ir galimybių įsikurti jei ne pastoviai, tai bent keliems mėnesiams ar porai metų Lietuvoje. Pasvarstykite apie tai. Prošvaistė atsirado, neleiskim jai vėl apsiniaukti".

Atsiprašome Christinos Nikolajevos

Praėjusiame "EL" numeryje išspausdinome įdomų Salomėjos Čičiškinos pasakojimą apie Vokietijoje gyvenančią Christiną Nikolajevą. Dėl redakcijos neapsižiūrėjimo to straipsnio pavadinime padaryta klaida. Už tai atsiprašome Christinos Nikolajevos, autorės, skaitytojų.

ELR

Laiškai redaktoriui

Esu klaipėdietė, labai domiuosi Didžiosios Britanijos lietuviais. Norėčiau gauti informacijos apie Šiaurės Airijos lietuvius. Kiek jų ten gyvena ir ar turi lietuviai ten savo klubus, o gal net vaikai gali lankyti lietuvių kalbos kursus. Bet kokia informacija apie Šiaurės Airijos lietuvius man labai reikalinga. Gal galėtumėte suteikti šią informaciją? Iš anksto dėkoju. Jei negalite, gal žinote kur kreiptis.

Prašyčiau man parašyti šiuo adresu:

Eglė Štilienė,
Klaipėda 2 5802, p. d. 471
arba skambinti į Klaipėdą:
kodas 8-26 tel. 274693

ELR: "Europos lietuvio" prenumeratorių šiuo metu Šiaurės Airijoje nėra. Kiek žinome, vienas kitas lietuvis ten gyvena. Yra nuvykusių iš dabartinės Lietuvos. Bet smulkesnių žinių neturime. Gal poniai Štilienei padės mūsų skaitytojai?

Sportas

Italams pergalę lėmė vienintelis įvartis

Lietuvos rinktinės žaidėjai T. Zokas (kairėje) ir R. Sukristovas (dešinėje) atakuoja italą G. Zola. ***EPA-Eltos nuotr.***

Balandžio 26 d. Vilniaus "Žalgirio" stadione Lietuvos ir Italijos futbolo rinktinės žaidė 1996 m. Europos čempionato ketvirtosios atrankos grupės rungtynės. Jas laimėjo italai, pirmojo kėlinio 12 minutę įmušę vienintelį įvartį šiose rungtynėse.

Stebėti šių rungtynių tarp lietuvių ir triskart pasaulio čempionų italų į "Žalgirio" stadioną susirinko 15 tūkstančių žiūrovų, atvyko ir Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas. Pirmą kartą per Lietuvos rinktinės futbolo rungtynes pastaraisiais metais stadionas buvo pilnutėtis. Viešąją tvarką saugojo 300 policininkų, aplink stadioną patruliavo raitoji policija.

Italijos rinktinėje žaidė tokios žvaigždės kaip Paolo Maldinis, G. Pagliuca, P. Casiraghi. Varžybų dieną paaiškėjo, kad varžovų komandoje nežais žymusis Roberto Baggio - Vilniuje jis susirgo angina, peraugusia į gripą. Lietuvos rinktinėje dėl traumos nežaidė A. Narbekovas.

Rungtynės prasidėjo aktyviu italų puolimu. Jau 6-ąją žaidimo minutę Italijos rinktinės kapitonas P. Maldini galva smūgiavo į viršutinį vartų kampą, bet Lietuvos komandos kapitonas vartininkas G. Staučė nukreipė kamuolį į kampinį.

12-ąją minutę lietuvis A. Šuika bandė nutraukti italų ataką, sugriebdamas varžovą už rankos. Tačiau G. Zola smūgiavo taikliai, lietuvių vartininkas per vėlai pamatė kamuolį, kuris tuo metu įskriejo į vartus.

Antrasis kėlinys vėl prasidėjo italų puolimu. Pavojingas padėtis sukūrė G. Zola ir P. Casiraghi, smūgiuodami į lietuvių vartus. Tiesa, smūgiai nebuvo stiprūs ir tikslūs. Italijos futbolininkų atakas sėkmingai stabdė A. Skarbalius, A. Šuika, V. Ivanauskas, V. Šlekys, ypač smarkiai ir agresyviai žaidęs pirmąjį kėlinį, bei vartininkas G. Staučė.

Maždaug 60 minutę Lietuvos rinktinė perėmė iniciatyvą. 66-ąją minutę, suklydus italų gynėjui P. Maldiniui, prieš italų vartus ir vartininką vienas atsidūręs V. Šlekys stipriai smūgiavo. Deja, Italijos vartininkas G. Pagliuca kamuolį sugavo.

Publika ir sirgaliai Lietuvos rinktinę, nors ir pralaimėjusią, išlydėjo pagarbiai: atsistojimu ir plojimais.

Lietuvos buriuotojai - tarp pirmaujančių

Tradiciniame Prancūzijos pavasario taurės buriavimo turnyre "Lazer R" klasėje varžėsi 103 dalyviai, tarp jų buvo ir pajėgiausi Lietuvos buriuotojai.

Vienas geriausių mūsų šalies buriuotojų Raimundas Šiugždinis Prancūzijoje iškovojo pirmąją vietą. Lietuvos atstovui Linui Grabnickui atiteko ketvirtoji vieta.

Moterų pogrupyje Jurga Maleckaitė buvo penkta, bendroje įskaitoje (tarp vyrų ir moterų) ji užėmė 40-ą vietą. Agnė Kalanavičiūtė bendroje įskaitoje buvo 73-a.

Šiuo metu Italijoje vykstančiame Europos taurės pirmajame etape po dviejų plaukimų lietuviai Raimundas Šiugždinis ir Linas Grabnickas - tarp pirmaujančių.

Pasaulinis tenisas - Šiauliuose

Balandžio 28 d. Šiauliuose prasidėjo Davis Cup, pasaulio vyrų teniso komandinių pirmenybių, Europos ir Afrikos zonos antrojoje grupėje žaidžiančių Lietuvos ir Liuksemburgo rinktinių susitikimas. Tokio aukšto lygio varžybos Lietuvoje rengiamos pirmą kartą.

ROCHDALE TRAVEL CENTRE

Specialist Eastern European Travel

Kelionė į Vilnių (Lietuva)
iš Londono ir Mančesterio.

Kainos nuo £225.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis:

ROCHDALE TRAVEL CENTRE
Tel 0706 868765

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN – Lithuanian weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT, England

Tel.: 071-727 2470 Fax: 071-792 8456 ISBN 0901941 45X

Prenumeratos kaina metams: Didžiojoje Britanijoje - 40 svarų; Vokietijoje - 100 DM.

Lietuvoje "EL" rėmėjams - 168 Lt. Visur kitur - 40 sv.

Vienoje skilty įdėto skelbimo kaina 10 sv. (minimumas). Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ir leidėjo nuomonę.

Redaktorius Mindaugas Milieška

Lietuvių Kronika

Siųsdami "EL" prenumeratą pažymėkite:
"Europos lietuvio" administracijai, 2 Ladbroke Gardens, London, W11 2PT.
Tel.: 071-727 2470 Faksas: 071-792 8456
******
"EUROPOS LIETUVIS" SPAUSDINAMAS VILNIUJE
Šis "EL" Nr. 18 išsiųstas iš Vilniaus gegužės 1 d.
"EL" redakcijos adresas Vilniuje: **A. Strazdelio 1, Vilnius 2600, Lietuva.**
Tel.: 622 466 Faksas: 614 984. SL 1436. Tiražas 1700 egz.
Spausdina: Poligrafinių paslaugų įmonė, A. Strazdelio 1, Vilnius.

LONDONE

KARO PABAIGOS IŠKILMĖS

Gegužės 6-8 dienomis Londone vyks Antrojo pasaulinio karo pabaigos (VE Day) minėjimo iškilmės. 11.30 val. Hyde Parke prasidės atidarymo ceremonija. 18.30 val. Londono merijoje vyks priėmimas į minėjimo iškilmes susirinkusių valstybių vadovams. Vakare, 19.50 val., Hyde parke vyks Karališkojo Britų Legiono koncertas (norint patekti į šį renginį reikia įsigyti bilietus).

Kaip žinia, tose iškilmėse dalyvaus ir Lietuvos Respublikos vadovas. Iš Londono Stasys Kasparas pranešė, kad gegužės 7-ąją, sekmadienį, PrezidentasAlgirdas Brazauskas dalyvaus pamaldose Šv. Pauliaus katedroje, po to dalyvaus Buckinghamo rūmuose surengtame priėmime. Londono lietuviai galėtų pamatyti Lietuvos Prezidentą važiuojantį iš Šv. Pauliaus katedros į Buckinghamo rūmus (per *The Mall*, prie *Queen Victoria Memorial* prieš rūmus). 15.15 val. Hyde Park prasidės iškilminga ceremonija, kurioje dalyvaus Didžiojoje Britanijoje besisvečiuojantys valstybių vadovai.

Gegužės 8-oji prasidės aviacijos paradu ir fejerverku Buckingham Rūmuose. 14.00 val. Hyde Parke vyks koncertas, o vakare 20 val. įvyks karo pabaigos minėjimo naktinis pobūvis (norint patekti į šį renginį reikia įsigyti bilietus). 20.30 val. Hyde Parke bus uždegta signalinė ugnis. 21.45 val. skelbiama oficiali iškilmių pabaiga.

BALTIJOS TAUTŲ ATSTOVAI KONCERTUOS SOUTH BANK CENTRE

Gegužės 9-ąją, antradienį, Londone, South Bank centre įvyks Lietuvių diena. Apie tai "EL" iš Londono pranešė Stasys Kasparas. Lietuvai atstovaus Šarūno Nako vadovaujamas Vilniaus naujosios muzikos ansamblis, kuris senoviniais lietuviškais instrumentais, specifiniu dainavimo būdu atliks jotvingių melodijomis pagrįstus šiuolaikinių lietuvių kompozitorių kūrinius. Muzikinį foną papildys vaizduojamieji elementai. Bus atliekami šie kūriniai: Š. Nako "Paminklas mirusiems" - "Cenotaph" (Londone taip vadinamas paminklas žuvusiems abiejuose pasauliniuose karuose - *ELR*), R. Mažulio "Dragmar", A. Martinaičio "Mėšlavabalio legenda" (šiedu kūriniai bus atliekami pirmą kartą), O. Balakausko "Ornamentai" (1981 m.), Br. Kutavičiaus "Iš jotvingių akmens" (1983 m.).

Gegužės 5-ąją South Bank centre vyks Estų diena, kurioje dalyvaus Estijos filharmonijos kamerinis choras, veiks Londono Docklando mokyklos mokinių paroda. Gegužės 11-ąją tame pat centre įvyks Latvių diena. Latvijai atstovaus Rygos "Piano Duo". Bus atliekami žymiausių gyvųjų Baltijos šalių kompozitorių kūriniai, tarp jų ir O. Balakausko.

Lietuvių sporto ir socialiniame klube

Gegužės 6 dieną, šeštadienį, 8 val. vakaro klubo patalpose prasidės Antrojo pasaulinio karo pabaigos minėjimo vakaras. Veiks bufetas, skambės šokių muzika - tokia, kokia buvo anuomet.

Visi kviečiami dalyvauti. Įėjimas tik 5 svarai. Bilietus galima įsigyti iš anksto klubo arba parapijos svetainėje. Klubo patalpos: **345A, Victoria Park Road, London E9. Pasiekiama autobusais Nr. 26, 30, 32.**

Stasys Kasparas

LIETUVIŲ ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA LONDONE

21 The Oval, E2 9DT rytinėje Londono centro dalyje.

Įėjimas iš Hackney Road.
Tel. 071 739 8735
Pamaldos sekmadieniais - 9 ir 11 val.

Artimiausia požeminė stotis - Bethnal Green centrine linija.
Autobusai iš miesto centro: 26, 48, 55.

PAMALDOS

Bradforde - gegužės 7 d., 12.30 val.
Eccles - gegužės 14 d., 12.15 val.
Manchesteryje - gegužės 28 d., 12.30 val.

Padidės "EL" kaina spaudos kioskuose

Poligrafinės paslaugos, popieriaus kainos Lietuvoje nenustoja didėti. Antai "EL" spausdinimo išlaidos neseniai pabrango 4 kartus, ofsetinio popieriaus - dvigubai. Pastaruoju metu pabrango daugelis laikraščių. "Europos lietuvis" laikosi kaip beįmanydamas, tačiau artimiausiu metu irgi turės padidėti "EL" pardavimo kaina spaudos kioskuose.

Tikimės, kad mūsų skaitytojai Lietuvoje supras tokio žingsnio būtinybę ir toliau pirks "EL".

ELR

DIDŽIOSIOS BRITANIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ BENDRIJOS SUVAŽIAVIMAS

Šių metų birželio 3 d. 12 val. šeštadienį, įvyks D.B.L.K. Bendrijos suvažiavimas Aušros Vartų židinyje Nottinghame, 16 Hound Rd., W. Bridyford.

Atvykstantieji prašomi iš anksto pranešti aukščiau minėtu adresu. Tel. 01159-821892.

BRITŲ-LIETUVIŲ PAGALBOS FONDAS VAIKAMS LIETUVOJE

Pastaruoju metu fondas gavo šias aukas:

20 svarų - S. B. Gailiūnai iš Stargate Tyne - Wear;

A†A Vacio Piščiko atminimui, vaikų fondui atsiuntė 20 svarų Mr., Mrs. Bealina iš Worthing;

Esther Davis iš Totenham-Edmonton atvežė apie 1500 kilogramų per mokyklą surinktų rūbų vaikams.

Fondas dėkingas už visas gaunamas aukas, dovanas. Jos visuomet yra laukiamos. Naujas aukas siųsti šiuo adresu:

British-Lithuanian Relief Fund for Children in Lithuuania, 21 The Oval, London E2 9DT.

MANČESTERYJE

SPAUDOS DRAUDIMO MINĖJIMAS

Gegužės 20 d., šeštadienį, 6 val. vakaro DBLS Mančesterio skyrius rengia Mančesterio lietuvių klube, 121 Middleton Road, Crumpsall, Spaudos draudimo minėjimą. Paskaitą skaitys V. Bernatavičius.

Prašome visus gausiai dalyvauti.

Rengėjai

DERBY

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Š. m. gegužės 7 d. (sekmadienį) DBL S-gos Derby skyrius rengia Motinos dienos minėjimą.

Jis įvyks ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood St., Derby. Prasidės 12 val. dienos.

Mes tikimės, kad renginys bus gražus ir šeimyninio pobūdžio, su užkandžiais ir kavute. Be to, manome parodyti videojuostą su vaizdais iš kelionės į Lietuvą.

Visus vietos bei apylinkės tautiečius ir svečius maloniai kviečiame į minėjimą gausiai apsilankyti, drauge pagerbti Motinas ir atšvęsti jų dieną.

DBLS Derby skyriaus valdyba

Suvažiavimo metu DBLS Sodybos skyriaus atstovas Grigelis su žmona; dešinėje - Elena Augaitytė, buvusi direktorė ir jaunimo atstovė.

Iš Lietuvių namų gali likti tik kaminas

Taip pavadintas Eltos pranešimas, šią savaitę paskelbtas Lietuvos spaudoje. Manome, jis bus įdomus ir "EL" skaitytojams, nors apie DBLS ir LNB 47-ąjį suvažiavimą Londone "EL" pateikė savo aprašymą 1-5 psl.

Lietuvių namuose Londone šį savaitgalį vyko Didžiosios Britanijos lietuvių sąjungos (DBLS) ir Lietuvių namų (LNB) metinis suvažiavimas. Po DBLS vadovo Jaro Alkio kalbėjęs LNB pirmininkas Vincentas O'Brienas konstatavo, kad jo vadovaujama įstaiga praėjusiais metais patyrė 8500 svarų sterlingų nuostolių.

Nors teoriškai DBLS ir LNB yra atskiros įstaigos, tačiau jų direktorių valdybas sudaro tie patys asmenys. Suvažiavime pasigirdo kaltinimų abiem valdyboms, kad jos silpnai kontroliuoja pajamas ir išlaidas, per trejus metus nesugebėjo parengti Lietuvių namų rekonstrukcijos ir pertvarkymo planų, neatliko net minimalaus jų remonto. "Jeigu mes ir toliau delsime, iš Lietuvių namų teliks kaminas", - buvo teigiama suvažiavime.

Jame buvo pristatytos, tačiau po ilgų ginčų atmestos rezoliucijos, kuriose pageidauta, kad abiejų institucijų valdybos būtų perrenkamos kiekvienais metais, atsistatydintų valdyba, o minėtoms išeivijos organizacijoms vadovautų iš skirtingų asmenų sudarytos valdybos.

Įsiliepsnojus nesutarimams tarp suvažiavimo dalyvių, atsistatydino DBLS ir LNB centro valdyba. Buvo išrinkti šeši nauji jos nariai: Jaras Alkis, Stasys Kasparas, Vida Gasperienė, Vincentas O'Brienas, Eimutis Šova, Klemensas Tamošiūnas.

Suvažiavimo pabaigoje daug diskutuota, kaip bus toliau leidžiamas "Europos lietuvio" laikraštis. Daugelis pasisakė prieš tai, kad laikraščiui leisti parama būtų skiriama iš Lietuvių namų bendrovės.

Šio laikraščio likimą artimiausiu metu turėtų nuspręsti naujai išrinktoji valdyba, rašoma Eltos pranešime.

Amžinąjį atilsį duok Jai, Viešpatie

Sulaukusi 86 metų amžiaus, balandžio 7 dieną mirė Petronėlė Ritbergerienė (Plioplytė). Nuo 1948 metų ji rėmė "Europos lietuvį", Nidos knygų klubą, "Šaltinį", buvo stipri DBLS narė.

Laidotuvių apeigos įvyko balandžio 12 dieną Romos katalikų St. Joseph's bažnyčioje, Chasetown, Burntwood, Nr. Lichfield. Laidotuvių mišias laikė parapijos klebonas Father David Keniry. Į kapines brangią Mamytę lydėjo sūnus Kazimieras su žmona Syvia ir anūkas Paulius. Taip pat lydėjo duktė Milda bei anūkės Elena ir Maria. Laidotuvėse buvo ir vedėjai iš slaugos namų *The Old Vicarage Nursing Home*, moterų draugijos atstovės iš Erdington ir Stircley B'Ham.

Dėkojame ponui Starkai, DBLS Birminghamo skyriaus Pirmininkui, už gražius žodžius ir užuojautas nuo lietuvių Birminghame. Dėkojame visiems už užuojautų korteles ir gėles, už pinigų auką (ji paaukota *Cancer Research* (vėžio tyrimams).

Su pagarba

Milda Zokienė ir visa šeima

Birmingham

PRAKTIŠKIAUSIAS PINIGŲ PERVEDIMAS Į LIETUVĄ

Persiunčiant pinigines dovanas, palikimus, pensijas ir atliekant kitus finansinius reikalus su Lietuva, siūlome pasinaudoti mūsų patarnavimu, ilgamečiu patyrimu ir praktika.

Gavus užsakymą, tuojau išmokame Jūsų nurodytam asmeniui arba organizacijai Lietuvoje skirtą sumą doleriais, svarais (amerikiečių, anglų) arba litais .

Pervedimo mokestis 4% plius 15 svarų (pristatymo ir iškeitimo į dolerius išlaidos). Už didesnius nei 3000 svarų pervedimus - 2.5% mokestis.

Z. Juras

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 081 460 2592 FAX 081 402 9403

Vykstantiems į užsienį "EL" pataria gerai apsidrausti, tai padės išvengti ligos ar kitos nelaimės atveju susidariusių išlaidų, ir linki geros bei atmintinos kelionės!